

NOTA EXTERNE VEILIGHEID GEMEENTE NIJKERK

November 2010

INHOUD

SAMENVATTING	3
1 HUIDIGE SITUATIE	8
1.1 Typering Nijkerk	8
1.2 Risico's en knelpunten	8
1.3 Ruimtelijke ontwikkelingen	10
1.3.1 Lange termijn ontwikkelingen	10
1.3.2 Ruimtelijke ontwikkelingen op de korte en middellange termijn	11
2 VISIE EXTERNE VEILIGHEID	12
2.1 Beleidscontext	12
2.2 Visie en ambitie	15
2.3 Veiligheidsniveaus	16
2.4 Kosten van de ambities	17
3 AANPAK	19
3.1 Benodigde maatregelen	19
3.2 De veiligheidsketen	20
3.2.1 Pro-actie	20
3.2.2 Preventie	20
3.2.3 Preparatie	21
3.2.4 Risicocommunicatie	22
3.2.5 Repressie	22
3.2.6 Nazorg	23
4 VERVOLG	24
4.1 Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening	24
4.2 Protocol Externe Veiligheid	25
4.3 Evaluatie	25
4.4 Instrumenten	25
4.5 Benodigde middelen	25
BIJLAGEN	
1 Overzicht kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten	26
2 Wettelijk kader	28
3 Resultaten risico-inventarisatie	35
4 Lijst van Begrippen	37
5 Protocol Externe Veiligheid	42

SAMENVATTING

Aanleiding

Door de vuurwerkcramp in Enschede is externe veiligheid een bekend begrip geworden. Enschede heeft ons geleerd dat bij allerlei verschillende (ruimtelijke) plannen overwogen moet worden of de veiligheid voldoende gewaarborgd is.

Externe veiligheid richt zich op veiligheidsaspecten van de ruimtelijke ordening in relatie tot de beheersing van risico's, die samenhangen met het grootschalig industrieel gebruik van gevaarlijke stoffen. De aanleiding voor deze nota ligt in het spanningsveld tussen de aanwezigheid van risicobronnen enerzijds, en de wens tot ruimtelijke ontwikkeling/intensivering anderzijds. Onze inzet is gericht op het bieden van een veilige leefomgeving aan de Nijkerkers. Deze nota dient als onderlegger voor de op te stellen structuurvisie en zal vertaald worden in de bestemmingsplannen.

Beleid

De focus in het externe veiligheidbeleid ligt op de directe gevolgen die door het eenmalig vrijkomen van gevaarlijke stoffen kunnen ontstaan. Om de risico's te kwantificeren wordt gebruik gemaakt van een tweetal risicomaten: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Beide geven inzicht in de kans dat één, respectievelijk meerdere personen om het leven kunnen komen door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het plaatsgebonden risico (PR)¹ kent daarbij wettelijke normen en het groepsrisico (GR) een oriëntatiewaarde waar in principe aan voldaan moet worden, maar waarvan afgeweken mag worden als dit gemotiveerd wordt (motiveringsplicht). Deze nota beschrijft op welke manier we daarmee omgaan.

Belangenafweging en ambities

De belangen van enerzijds de burger (veiligheid) en anderzijds de bedrijven (mogelijkheden om te ondernemen) ogen tegenstrijdig. Deze nota geeft een aanzet om een hoge mate van veiligheid te kunnen bieden tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

Om een acceptabel veiligheidsniveau te bereiken of in stand te houden zijn verschillende instrumenten bruikbaar. Zo kan er gebruik worden gemaakt van brongerichte maatregelen. Dit betekent dat bedrijven maatregelen moeten treffen om de veiligheid te waarborgen. Dit wordt geregeld via de milieuvergunning.

Daarnaast is het van belang om een goede zonering aan te brengen in ruimtelijke plannen. Hierbij wordt onderzocht of de afstand tussen een extern veiligheidsobject (bedrijf, buisleiding o.i.) voldoende is om de veiligheid te waarborgen. Handvatten zijn dan de genoemde waarden voor het plaatsgebonden en groepsgebonden risico. Dit instrument van zonering is met name van belang bij bestemmingsplannen.

¹ Zie bijlage I voor uitleg van de begrippen.

Veiligheidsniveaus

Voor het **plaatsgebonden risico** gelden de volgende wettelijke eisen:

- Vanaf 2010 geen kwetsbare objecten (zoals ziekenhuizen en scholen, maar ook woningen) binnen de zogenaamde $PR=10^{-6}$ -contour (kans van 1 op 1 miljoen dat iemand overlijdt als gevolg van een incident) van een bedrijf of transportader;
- Bij wijzigingen van een risicobron mag de risicosituatie voor kwetsbare objecten binnen de $PR=10^{-6}$ -contour niet verslechteren.

Voor het **groepsrisico** geldt het uitgangspunt dat er altijd een groepsrisicoverantwoording moet plaatsvinden indien er een besluit wordt genomen waarbij (beperkt²) kwetsbare objecten zijn gelegen binnen het invloedsgebied van gevaarlijke inrichtingen of transportroutes.

Motivatie gebeurt aan de hand van de volgende aspecten:

- de aanwezige dichtheid van personen in het invloedsgebied; hiervoor wordt een landelijke database gebruikt;
- de hoogte van het groepsrisico t.o.v. de oriëntatiewaarde; deze waarde wordt in de kwantitatieve risico analyse (QRA) berekend en is afhankelijk van de situatie ter plaatse;
- mogelijkheden om het groepsrisico te beperken; dit is afhankelijk van de situatie. Bij een LPG tankstation kan worden gedacht aan (ver)plaatsing van het vulpunt op de grootst mogelijke afstand van kwetsbare objecten of bij zo min mogelijk (zeer) kwetsbare objecten. Ook kan er rekening worden gehouden met vultijden op momenten dat er zo weinig mogelijk mensen in de buurt zijn;
- mogelijkheden om rampen te voorkomen en te bestrijden; dit is ook afhankelijk van de specifieke situatie en hiervoor worden voor bijvoorbeeld de LPG tankstations rampenbestrijdingsplannen opgesteld voor de hulpdiensten (zie o.a. paragraaf 3.2.3)
- mogelijkheden voor zelfredzaamheid en vluchtmogelijkheden van de aanwezigen; dit is ook afhankelijk van de situatie; bejaarden en jonge kinderen (scholen, KDV's) zijn minder zelfredzaam dan bijvoorbeeld deelnemers aan een congrescentrum.

Momenteel wordt er landelijk gewerkt aan de ontwikkeling en het opstellen van het zogenaamde MAL groepsrisico. Dit is software die ondersteuning kan bieden aan bijvoorbeeld gemeenten bij het objectiveren en verantwoorden van het groepsrisico. In de gemeente Nijkerk zal bij de locaties waar de externe veiligheid een rol speelt, hiervan ook gebruik worden gemaakt (zie ook www.malgroepsrisico.nl)

² Beperkt kwetsbare objecten: bedrijfswoningen, kleinere kantoren en winkels

Samengevat luidt de ambitie voor nieuwe situaties als volgt:

Plaatsgebonden Risico	Overschrijding grenswaarde (PR=10 ⁻⁶) voor kwetsbare objecten	<i>Niet acceptabel</i>
	Overschrijding richtwaarde (PR=10 ⁻⁶) voor beperkt kwetsbare objecten	<i>Niet acceptabel</i>
Groepsrisico	Overschrijding oriënterende waarde	<i>Niet wenselijk; Met uitzondering van Bevi-bedrijventerreinen³: acceptabel onder voorwaarden</i>
	Toename	<i>Acceptabel onder voorwaarden; Voor uitbreidingslocaties geldt: toename tot boven oriëntatiewaarde niet acceptabel, tenzij zwaarwegende motieven</i>

De gemeente Nijkerk kiest er nadrukkelijk voor om een veilige gemeente te zijn voor haar burgers, en staat daar waar mogelijk maatschappelijk verantwoord ontwikkelingsmogelijkheden toe.

Risico's en knelpunten in de huidige situatie

De externe veiligheidsrisico's in Nijkerk worden veroorzaakt door transportaders en bedrijven. Transportaders in Nijkerk zijn de spoorlijn Amersfoort-Zwolle de snelwegen A1 en A28 en buisleidingen. De spoorlijnen Amersfoort-Ede en Amersfoort-Apeldoorn vallen formeel buiten het grondgebied van Nijkerk, maar de lijn Amersfoort-Apeldoorn heeft mogelijk uitwerking op Nijkerks grondgebied.

Zoals ook in de tabel 1.2.1 op pagina 8 is te zien, bestaan de relevante bedrijven uit een twintigtal LPG-afleverstations, waarvan er één groter dan 20 m3.

Er zijn twee bedrijven met ammoniak koelinstallaties (Vrieshuis Lagemaat en pluimveeverwerkingsbedrijf Storteboom/Veenhuizen), een gas distributiebedrijf (Robogas), een bedrijf met een grote propaantank (Chaletpark De Witte Hoeve) en een hard verchroombedrijf (Technochroom). De 2 Brzo (Besluit risico zware ongevallen) bedrijven in genoemde tabel zijn Robo gascentrale en Technochroom.

Het tankbouwbedrijf Van Rootselaar (Nijverheidsstraat 33, Nijkerk) viel onder het provinciale beleid, maar is per 1 oktober jl. aan de gemeente overgedragen en valt onder de Bevi (Besluit externe veiligheid inrichtingen). Ten gevolge van de vermindering van de opslag van tot vloeistof verdichte gassen, vermindert het externe veiligheidsrisico op zware ongevallen en daardoor verbetert de milieusituatie. Door de vermindering van de opslag tot beneden de 50 ton licht ontvlambare stoffen, is Tankbouw Rootselaar niet meer aangewezen op grond van artikel 4 of 8 van het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) 1999.

³ Bevi-bedrijventerreinen: Bedrijventerrein waarop bedrijven die vallen onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen zich mogen vestigen.

De omvang van de risico's is getoetst aan de landelijke grenswaarden en oriëntatiewaarden met betrekking tot externe veiligheid voor transport en bedrijven.

Uit de beperkte risico inventarisatie (QRA) komen de volgende **zeven aandachtspunten** naar voren: de LPG-(tank)stations 1. Tank S. (Ambachtsstraat 19, Nijkerk), 2. TOTAL (Barneveldseweg 115, Nijkerk), 3. De Nuul (Doornsteeg 1, Nijkerk), 4. TINQ (Westerdorpsstraat 52, Hoevelaken), 5. Autobedrijf Schueler (Middenachtenstraat 2, Nijkerk) en 6. het Huyskes Shell-tank station (Koninginneweg 11, Hoevelaken) en tot slot 7. de Robo gascentrale.

De oriëntatiewaarde voor het groepsrisico vormt hier een aandachtspunt of levert een knelpunt op. Aan een oplossing hiervan wordt volgens de volgende procedure gewerkt: de milieuvergunningen worden geactualiseerd⁴ en voor alle 7 LPG-(tank)stations is een beperkte kwantitatieve risicoanalyse (QRA) uitgevoerd. Voor het TINQ station aan de Westerdorpstraat in Hoevelaken is ook een uitgebreide QRA uitgevoerd.

Uiteindelijk zijn er van de 7 LPG (tank)stations 5 overgebleven, waarbij door bepaalde maatregelen te treffen alsnog voldaan kon worden aan het bereiken van een verantwoord groepsrisico. Een overzicht van genoemde stations en de getroffen maatregelen staan vermeld in tabel 1.2.2. op pagina 9 en 10.

Om aan de normen voor externe veiligheid te voldoen voor de genoemde aandachtspunten worden in de milieuvergunning brongerichte aanpassingen doorgevoerd bij LPG tankstations, zoals het beperken van de maximale doorzet van LPG per jaar en de verplaatsing van het vulpunt zo ver mogelijk van kwetsbare objecten. Ook het beperken van de vultijden van de ondergrondse LPG tanks tot momenten dat er weinig mensen in de buurt zijn, is een mogelijke optie.

Alle aandachtspunten, vanuit de gemeente bezien, zijn kostenneutraal op te lossen. De verplaatsing van een lpg tank bijvoorbeeld gaat wel gepaard met hoge kosten. Voor zover dit aan de orde is, is de gemeente in onderhandeling met betrokkenen.

Tegelijk wordt op deze wijze een mogelijke overschrijding (restrisico) van oriëntatiewaarde verkleind (tot <1), waardoor het groepsrisico weer verantwoord is geworden. Het streven is er altijd op gericht om het restrisico zo klein mogelijk te maken. De gemeente besteedt dan ook veel aandacht aan het veiligheidsaspect tijdens de handhaving van deze inrichtingen.

Mocht blijken dat er dan nog steeds sprake is van knelpunten dan zullen wij in overleg treden met de vergunninghouder(s) om te kijken hoe het knelpunt het beste opgelost kan worden. Tevens blijkt de gasleiding door Nijkerkerveen een aandachtspunt te zijn voor de nieuwbouwplannen aldaar vanwege het naderen van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico. Hier wordt in de uitwerking van de plannen uitdrukkelijk rekening mee gehouden: door meer gronddekking toe te passen, wordt het groepsrisico tot een aanvaardbare grootte teruggebracht.

4 Na inventarisatie blijkt er bij alle tankstations over een langere periode minder LPG per jaar verkocht te worden dan waar de huidige milieuvergunningen toestemming voor geven, dit heeft ook gevolgen voor de te hanteren afstanden.

Tot slot zijn de aanwezige verkeersaders over weg en spoor niet vermeld, omdat zij geen knelpunt vormen in het kader van het EV beleid.

Gevolgen van de gekozen ambitieniveaus voor ruimtelijke ontwikkelingen

De veiligheidsambities van de gemeente Nijkerk staan de geplande ruimtelijke ontwikkelingen (zie paragraaf 1.3.2) binnen de gemeente niet in de weg. Wel zal er, vanwege die ambities, nadrukkelijk aandacht besteed moeten worden aan risicoreducerende maatregelen. De regionale en lokale brandweer zal tijdig bij die processen betrokken worden zodat hun kennis optimaal benut wordt. Dit is overigens ook wettelijk verplicht.

Gebruik van de nota in de praktijk

Met als basis de nota stellen we ons nadrukkelijk ten doel om, bij elk ruimtelijk plan in het invloedsgebied van een risicovolle activiteit, een afgewogen beslissing te nemen over de wenselijkheid van de ruimtelijke ontwikkeling in het kader van de externe veiligheid. Daarnaast onderzoeken we maatregelen ter verbetering van de veiligheidssituatie en passen we deze toe als de kosteneffectiviteit van de maatregel(en) acceptabel is. Bij het opstellen van nieuwe ruimtelijke plannen zal moeten worden afgewogen welke maatregelen acceptabel zijn. Deze afweging zal uiteindelijk ter goedkeuring voorgelegd dienen te worden aan de gemeenteraad.

De nota is een aanzet om tot een uitvoeringspraktijk te komen waarin externe veiligheid die plaats krijgt die het verdient. De nota dient als leidraad bij het maken van ruimtelijke plannen. Zo kan naar deze visie verwezen worden bij het opstellen van een toelichting bij een bestemmingsplan. Daarnaast zal de gemeente Nijkerk de bestemmingsplannen voor bedrijventerreinen op het volgende punt aanpassen: Bevi-bedrijven worden alleen op daarvoor geschikte bedrijventerreinen toegestaan en op andere niet. Deze locaties zijn nu nog niet exact in beeld. De nota EV dient als onderlegger voor de structuurvisie, die op zijn beurt weer de basis is voor het bestemmingsplan. In de structuurvisie zal hiertoe de volgende tekst worden opgenomen: "In het kader van de uitwerking van de Nota Externe Veiligheid zal in de komende bestemmingsplanprocedures voor bedrijventerreinen nader worden uitgewerkt in overleg met Hulpverlening Gelderland Midden (HGM) op welke locaties in de gemeente zich deze Bevi inrichtingen zouden kunnen en mogen vestigen."

Voor de meeste industrieterreinen in de gemeente Nijkerk is wel in beeld wat de zwaarte van de bedrijven maximaal mag zijn, om vestiging op een bepaalde locatie te kunnen staan. Via deze zogenaamde milieuzonering in categorieën (1 t/m 6) wordt aangegeven welke typen bedrijven nog zijn toegestaan. Voor bijvoorbeeld LPG (tank)stations met een doorvoer van minder dan 1000 m3 gas per jaar (zoals voor alle LPG stations in de gemeente Nijkerk geldt) geldt een categorie 3.1.

Tevens worden de risicocontouren rond risicobedrijven in het bestemmingsplan vastgelegd. Binnen de $PR=10^{-6}$ -contour worden geen kwetsbare objecten toegestaan.

Zo wordt met deze nota duidelijk wat de ambities zijn van de gemeente om de leefomgeving veiliger te maken. Voor bedrijven die te maken hebben met externe veiligheid wordt helder wat de eventuele vestigings- en uitbreidingsmogelijkheden zijn binnen de gemeente Nijkerk. Verder wordt er een helder toetsingskader gegeven voor een ieder binnen de organisatie die te maken heeft met externe veiligheid. Kortom, het vaststellen van deze nota leidt tot duidelijkheid bij een ieder omtrent de externe veiligheidsambities en maatregelen van de gemeente Nijkerk.

1 HUIDIGE SITUATIE

1.1 Typering Nijkerk

De gemeente Nijkerk is een robuuste randgemeente, gelegen aan de rand van de Randstad en grenzend aan de mooie natuur van de Veluwe. De gemeente wordt bewoond door ongeveer 40.000 inwoners. De gemeente Nijkerk bestaat uit de drie hoofdkernen Nijkerk, Nijkerkerveen en Hoevelaken. In de gemeente zijn een aantal inrichtingen en transportaders die relevant zijn voor externe veiligheid.

1.2 Risico's en knelpunten

Risico's

Er zijn transportroutes⁵ en bedrijven met activiteiten die een risico voor de (directe) omgeving met zich meebrengen. De risico's kunnen worden beperkt zolang de bedrijven en de gemeente hier bewust mee omgaan en de getroffen (veiligheids)maatregelen worden nageleefd en daarop actief toezicht wordt uitgeoefend. Om een effectief veiligheidsbeleid te kunnen voeren is allereerst inzicht in de locatie van risicobronnen⁶ en de grootte van de daarbij behorende veiligheidsrisico's van belang.

Om dit inzicht te verkrijgen, is een risico-inventarisatie uitgevoerd, waarbij zowel de risico's als gevolg van inrichtingen die werken met gevaarlijke stoffen, als de risico's van vervoer van gevaarlijke stoffen zijn onderzocht. Hierbij is gebruikgemaakt van het Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS) en van de risicokaart van de provincie Gelderland (zie bijlage 3).

In de gemeente Nijkerk bevinden zich de volgende risicovolle inrichtingen: 9 Bevi inrichtingen en 20 inrichtingen met propaanopslag:

Tabel 1.2.1: Overzicht risicovolle inrichtingen gemeente Nijkerk

Type inrichting	Aantal	Opmerkingen
Brzo bedrijven	2	Brzo
LPG-(tank)stations	7	Bevi
Ammoniakoelinstallaties	2	Bevi
PGS-15 opslag (opslag van verpakte gevaarlijke stoffen >10 ton)	0	Bevi
Propaanopslag	20	In RRGS
Overige inrichtingen	0	In RRGS

⁵ Betreft zowel routes via spoor, weg als ondergrondse buisleidingen.

⁶ Zowel stationaire (installaties) als niet-stationaire (transport) bronnen.

Verder is er op het grondgebied van de gemeente Barneveld (A1 nabij Middelaar/Hoevelaken) een LPG-tankstation aanwezig waarvan het invloedsgebied ook binnen de gemeente Nijkerk ligt.

De voornaamste transportaders in gemeente Nijkerk waarover gevaarlijke stoffen (kunnen) worden getransporteerd zijn:

- De rijksweg A28
- De rijksweg A1
- De provinciale weg N301, N798
- De spoorlijnen van Amersfoort naar Zwolle en Amersfoort-Ede en Amersfoort-Apeldoorn, ondanks dat beide laatste officieel buiten het Nijkerkse grondgebied vallen.
- Buisleidingen: meerdere hoogdruk transportleidingen voor aardgas.

Aandachtspunten

De omvang van de risico's dient te worden getoetst aan de landelijke grenswaarden (en richtwaarden) c.q. normen met betrekking tot externe veiligheid voor transport en bedrijven. Huidige en toekomstige situaties die niet voldoen aan de grenswaarden, volgens de normen uit generieke regelingen van het Rijk voor transport en bedrijven op het gebied van externe veiligheid, kunnen dan worden aangeduid als knelpunten. Deze knelpunten dienen vervolgens te worden aangepakt. Daarnaast moet worden voorkomen, dat er nieuwe situaties ontstaan die niet aan de risiconormen voldoen. Er zijn vijf aandachtspunten in de gemeente geconstateerd:

Voor alle gevallen in de gemeente Nijkerk waarin sprake is van externe risico's zal worden nagegaan of er voldoende is vastgelegd dat er geen activiteiten kunnen plaatsvinden die nadelige effecten kunnen hebben op het aspect externe veiligheid. Zo nodig zal het bestemmingsplan aangepast worden.

Tabel 1.2.2. Overzicht 7 LPG (tank)stations met aanpassing omstandigheden voor verkrijgen verantwoord groepsrisico

Aandachtspunten	Reden	Oorzaak	Oplossing
LPG-tankstation, TOTAL (Barneveldseweg 115, Nijkerk)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	Nu vergunning voor 1000 m ³ /jaar. Afstand tot dichtstbijzijnde woning is dan te klein.	Wm. vergunning wordt aangepast naar 500 m ³ /jaar. Dan is het probleem opgelost.
LPG-tankstation De Nuul (Doornsteeg 1, Nijkerk)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	Nu vergunning voor 1000 m ³ . wel/geen bedrijfswoning is wat onduidelijk aangegeven in het bestemmingsplan.	Wm. vergunning wordt aangepast naar 500 m ³ . Het bestemmingsplan wordt aangepast.
LPG-tankstation, Tank S. (Ambachtsstraat 19, Nijkerk)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	De tank ligt te dicht bij Hart van Holland.	Hier is maatwerk noodzakelijk.

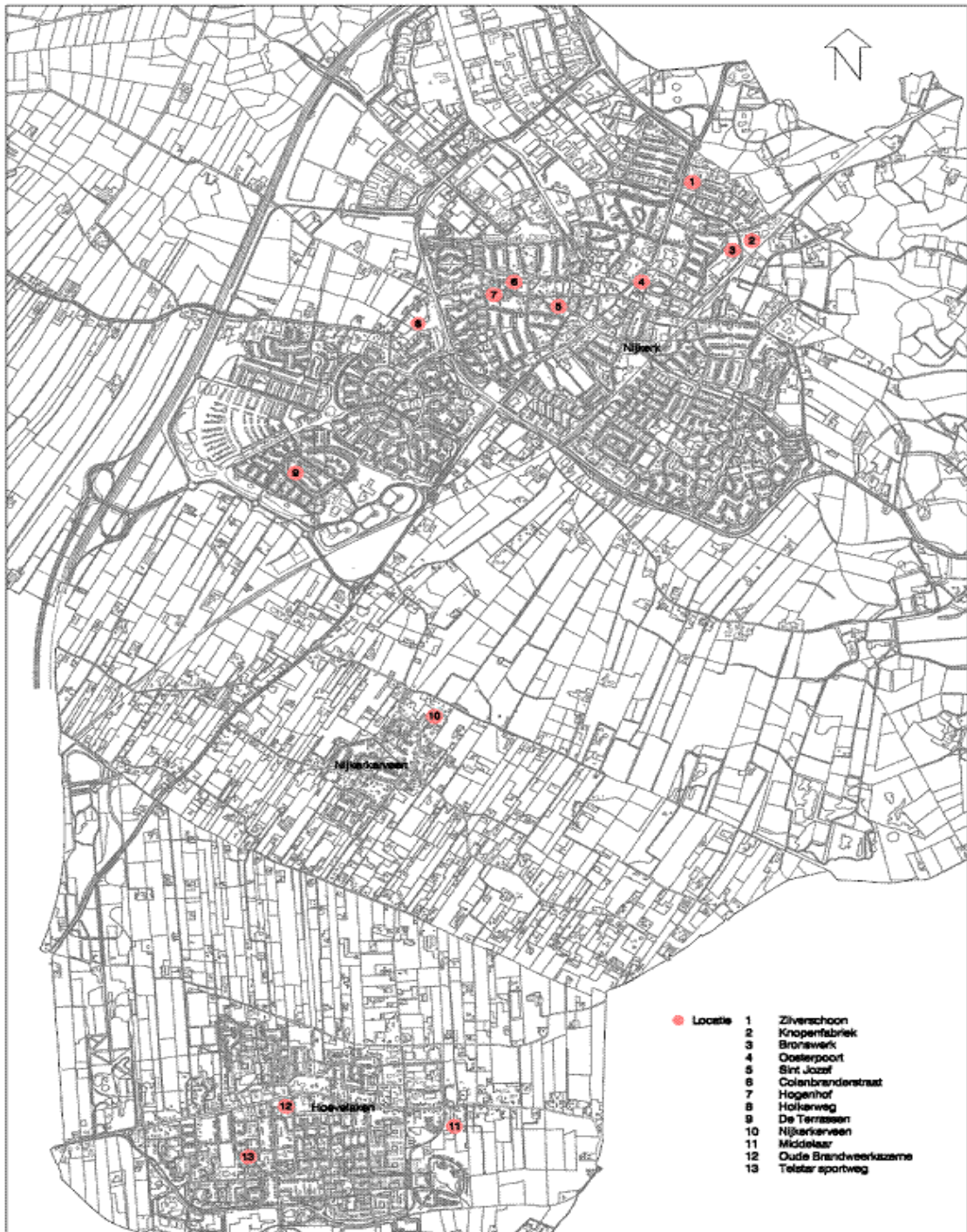
LPG-tankstation TINQ (Westerdorpsstraat 52, Hoevelaken)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR).	Bestemmingsplan geeft nu mogelijkheid voor bouw kinderdagverblijf. Vergunning is verleend voor max. 1000 m3 jaar.	Wm. vergunning wordt aangepast naar 500 m3. Het bestemmingsplan wordt aangepast.
Robo-gascentrale, Gildenstraat 20	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR).	De QRA waarop dit is gebaseerd is verouderd.	Nader gedetailleerd onderzoek naar het Groepsrisico geeft een beter inzicht. Afhankelijk daarvan kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen. Wm. vergunning wordt geactualiseerd en het bestemmingsplan wordt aangepast. Het huidige groepsrisico wordt dan als verantwoord beschouwd.
<u>Huyskes Shell tankstation, Koninginneweg 11</u>	<u>Beperkte QRA geeft geen overschrijding van de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR)</u>	<u>Nvt</u>	<u>Nvt</u>
<u>Autobedrijf Schueler, Middachtenstraat</u>	<u>Beperkte QRA geeft geen overschrijding van de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR)</u>	<u>Nvt</u>	<u>Nvt</u>

1.3 Ruimtelijke ontwikkelingen

1.3.1 Lange termijn ontwikkelingen

Op dit moment is een nieuwe integrale structuurvisie voor de gemeente Nijkerk in de maak. Deze visie richt zich op de ruimtelijke ontwikkeling van Nijkerk in de periode 2010-2030. De structuurvisie wordt opgesteld op basis van vele bouwstenen in de vorm van bestaande én nieuwe beleidsnota's en onderzoeksrapporten. Een belangrijke bouwsteen is de "Integrale ontwikkelingsvisie Nijkerk 2015-2030", die in de raadsvergadering van 15 december 2005 door de gemeente is vastgesteld.

1.3.2 Mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen op de korte en middellange termijn

2 VISIE EXTERNE VEILIGHEID

2.1 Beleidscontext

Het externe veiligheidsbeleid van Nijkerk staat niet op zichzelf. Op Rijks- en provinciaal niveau is beleid ontwikkeld, dat richtinggevend is voor het beleid van de gemeente. Het Rijksbeleid heeft hoofdzakelijk betrekking op de landelijke risiconormen uit de wet- en regelgeving op het gebied van externe veiligheid. Een volledig overzicht is opgenomen in bijlage 2. Enkele relevante passages uit Rijksbesluiten en richtlijnen worden hieronder weergegeven:

Rijk

- Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi)

In het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd. Het Bevi verplicht het bevoegd gezag op grond van de Wet milieubeheer en Wet ruimtelijke ordening afstand te houden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven. Tevens beperkt het besluit het totale aantal personen dat zich in de directe omgeving van een risicovol bedrijf mag bevinden. Gemeenten en provincies moeten de normen uit het besluit naleven bij het opstellen en wijzigen van bestemmingsplannen en bij het verlenen van milieuvergunningen. Daarnaast moet de brandweer om advies worden gevraagd. Afstemming tussen de drie taakvelden ruimtelijke ordening, milieu en rampenbestrijding is zodoende van groot belang.

Afstanden in meters tot (beperkt) kwetsbare objecten waarbij wordt voldaan aan de grenswaarde 10–6 per jaar, voor LPG tankstations

<i>Nieuwe situaties</i>				
	Doorzet (m3) per jaar	Afstand (m) vanaf vulpunt	Afstand (m) vanaf ondergronds ⁷ of ingeterpt reservoir	Afstand (m) vanaf afleverzuil
	≥ 1000	110	25	15
	< 1000	45	25	15
<i>Bestaande situaties</i>				
	≥ 1000	40	25	15
	500–1000	35	25	15
	< 500	25	25	15

Afstanden in meters tot de grens van het invloedsgebied in verband met de verantwoording van het groepsrisico voor LPG-tankstations: 150 m

⁷ Voor LPG-tankstations met een bovengronds reservoir geldt een afstand van 120 m, ongeacht de doorzet van LPG per jaar.

- Convenant LPG-autogas 2005

In dit convenant is vastgelegd dat de LPG-sector de resterende knelpunten⁸ op het gebied van externe veiligheid uiterlijk 1 januari 2010 oplost. Inmiddels is de saneringstermijn verlengd naar 1 juli 2010, na die datum wordt de gedoogsituatie opgeheven en zal de VROM-inspectie handhavend optreden indien blijkt dat het bevoegd gezag zijn verplichtingen uit het Bevi niet is nagekomen. Oplossingsmogelijkheden zijn: het toepassen van een verbeterde vulslang op LPG-tankwagens, het aanbrengen van hittewerende bekleding op LPG-tankwagens, het verplaatsen van het vulpunt bij het LPG-tankstation, het verplaatsen van het LPG-tankstation, het beperken van de doorzet in de milieuvergunning of het beëindigen van de verkoop van LPG.

- Besluit risico's zware ongevallen (BRZO)

In dit besluit worden regels gesteld aan bedrijven die gevaarlijke stoffen opslaan of gebruiken om zware ongevallen te voorkomen. Aan de hand van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen is er een lage en hoge drempelwaarde ingesteld. Bedrijven met een lage drempelwaarde moeten een preventiebeleid ontwikkelen en een veiligheidbeheersysteem (VBS) invoeren. Bedrijven die boven de hoge drempelwaarde vallen, moeten daarnaast een veiligheidsrapportage (VR) opstellen.

- Buisleidingen

Onlangs heeft het kabinet het ontwerpbesluit 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' als Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) gepubliceerd. Inmiddels is bekend dat het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) naar verwachting begin 2011 in werking zal treden met een normstelling zoals ook bij de Bevi gebruikelijk is.

Belangrijkste veranderingen t.o.v. de VROM-circulaire voor hoogdruk aardgasleidingen uit 1984 zijn:

- Nieuwe buisleidingen en bestaande leidingen die vervangen worden, moeten aangelegd worden conform de best beschikbare technieken zodat de $PR=10^{-6}$ -contour zo veel mogelijk binnen de belemmeringsstrook komt te liggen. Deze is doorgaans 5 meter aan weerszijden van de leiding. De grenswaarde voor het plaatsgebonden risico is ook van toepassing op bestaande buisleidingen. Dit levert in bepaalde gevallen bij bestaande bebouwing binnen de risicocontour van de buisleiding een knelpunt op. Daar waar kwetsbare objecten zoals woningen en scholen binnen de risicocontour $PR=10^{-6}$ -contour vallen, gaat een wettelijke saneringsplicht van drie jaar gelden.
- Het is verplicht buisleidingen in het bestemmingsplan op te nemen.
- Verantwoording van het groepsrisico wordt verplicht gesteld.

⁸ Onder knelpunten wordt in dit verband verstaan: overschrijdingen van de grenswaarden voor het plaatsgebonden risico 10^{-6} per jaar voor kwetsbare objecten en overschrijdingen van de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico in het invloedsgebied van LPG-tankstations.

- Gemeenten die een bestemmingsplan vaststellen moeten met de risicocontouren van buisleidingen rekening houden. Het is niet toegestaan dat binnen deze contouren kwetsbare objecten komen. De aanwezigheid van beperkt kwetsbare bestemmingen binnen de $PR=10^{-6}$ -contour moet gemotiveerd worden. Wil een gemeente toch woningen of andere kwetsbare objecten bouwen op een plek waarop nu nog een risicocontour rust, dan zullen maatregelen rond de leiding noodzakelijk zijn om de risicocontour te verkleinen.

Provinciaal

- Ontwerp Gelders Milieuplan 4 (2010-2012)

Het ontwerp Gelders Milieuplan 4 bevat het provinciale beleid voor het verder verbeteren van de milieukwaliteit in Gelderland. M.b.t. externe veiligheid werkt de provincie in de planperiode aan de volgende doelen:

- In 2012 zijn er geen Gelderse inwoners meer die blootgesteld worden aan een te hoog extern veiligheidsrisico in situaties waarvoor de provincie bevoegd gezag is (resultaatverplichting).
- In 2012 zijn er geen Gelderse inwoners meer die blootgesteld worden aan een hoog extern veiligheidsrisico in situaties waarvoor gemeenten of anderen bevoegd gezag zijn (inspanningsverplichting).

- Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (2006-2010)

Middels het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid geeft de provincie Gelderland een verdere kwaliteitsimpuls aan de uitvoering en de handhaving van het externe veiligheidsbeleid. Doel is dat uiterlijk eind 2010 alle betrokken Gelderse overheden (gemeenten, provincie en regionale brandweer) structureel uitvoering kunnen geven aan hun wettelijke taken op het gebied van de externe veiligheid: de beperking van de veiligheidsrisico's die bij bedrijven of transport door gevaarlijke stoffen kunnen worden veroorzaakt. De provincie voert een deel van de taken zelf uit en coördineert de uitvoering door de andere overheden, waarbij een belangrijke taak is weggelegd voor de regionale samenwerkingsverbanden, zoals in het project Risicocommunicatie.

- Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan 2 (2004-2014)

In het Provinciaal Verkeer en Vervoerplan 2 (PVVP-2) geeft de provincie Gelderland aan hoe zij steden, bedrijventerreinen en voorzieningen bereikbaar wil houden op een veilige manier met zo min mogelijk schadelijke gevolgen voor de leefomgeving. Het PVVP-2 gaat voor het verkeer en vervoersbeleid uit van de basiskwaliteit zoals deze in het Gelders Milieuplan 3 is geformuleerd.

Regionaal

- Startnotitie externe veiligheidsbeleid gemeenten Regio de Vallei

In de startnotitie is voor de vijf betrokken gemeenten in de regio De Vallei (Nijkerk, Ede, Wageningen, Barneveld en Scherpenzeel) de eerste ambitie en visie beschreven met betrekking tot het externe veiligheidsbeleid.

Gemeentelijk

- Integraal Veiligheidsprogramma (2010-2013)

In het integraal veiligheidsprogramma komt het totale veiligheidsbeleid van de gemeente Nijkerk aan de orde. Daarbij staat het voorkomen van criminaliteit en onveiligheid centraal. Externe veiligheid speelt een rol in het veiligheidsveld fysieke veiligheid. Voor rampenbestrijding en crisisbeheersing is het basisniveau gemeentelijke processen vastgesteld en het crisis-managementsysteem geïmplementeerd.

- Gemeentelijk milieubeleidsplan (2009-2012)

Nijkerk wil een veilige gemeente zijn voor haar inwoners en ondernemers. Door op adequate wijze om te gaan met handhaving en vergunningverlening worden nieuwe risicosituaties voorkomen. Daarnaast worden risicosituaties conform het Register Risicovolle Situaties vastgelegd en actueel gehouden. Gegevens worden vastgelegd in een grafische risicokaart.

- Ruimtelijke visie

Inmiddels is gestart met een nieuwe structuurvisie voor geheel Nijkerk, waarvan de structuurvisie van de binnenstad later deel zal gaan uitmaken. De “Integrale ontwikkelingsvisie Nijkerk 2015-2030” zal in de structuurvisie worden opgenomen.

2.2 Visie en ambitie

Eén van de kerntaken van de overheid is het bieden van een veilige leefomgeving voor haar burgers. Om aan die verantwoordelijkheid invulling te geven heeft de gemeente Nijkerk deze visie op externe veiligheid opgesteld.

Daarbij heeft tevens een afweging tussen de ambities enerzijds en de maatschappelijke kosten anderzijds plaatsgevonden. Hoge veiligheidsambities hebben immers grote financiële consequenties. Het spanningsveld tussen veiligheidsniveau en acceptabele maatschappelijke kosten vraagt dan ook om een heldere visie op het veiligheidsvraagstuk.

Ambities binnen kaders

Als het gaat om het ambitieniveau voor externe veiligheid binnen de gemeente is door de wetgever wel een minimum veiligheidsniveau gedefinieerd. Zo bestaat voor het plaatsgebonden

risico een grenswaarde⁹ (en richtwaarde¹⁰) waar minimaal aan moet worden voldaan. Voor het groepsrisico bestaat een zogenoemde oriëntatiewaarde¹¹. Binnen deze kaders staat het de gemeente vrij om eigen ambities te formuleren.

Ambitie

De gemeente Nijkerk is een gemeente waarin sprake is van een combinatie van wonen en werken. De gemeente biedt ruimte aan industriële activiteiten en wil die ruimte ook in de toekomst blijven bieden. Uitgangspunt bij haar beleid is dat wonen en risicovolle activiteiten zo veel mogelijk worden gescheiden.

2.3 Veiligheidsniveaus

Voor het **plaatsgebonden risico** (PR) gelden de volgende wettelijke eisen:

- Vanaf 2010 geen kwetsbare objecten (zoals ziekenhuizen en scholen) binnen de zogenaamde $PR=10^{-6}$ -contour (kans van 1 op 1 miljoen dat iemand overlijdt als gevolg van een incident) van een bedrijf of transportader;
- Bij wijzigingen van een risicobron mag de risicosituatie voor kwetsbare objecten binnen de $PR=10^{-6}$ -contour niet verslechteren.
- Daar waar kwetsbare objecten binnen de risico contour $PR=10^{-6}$ van een bestaande buisleiding liggen, gaat een wettelijke saneringsplicht van drie jaar gelden.

Het al dan niet accepteren van een verhoogd risico voor een groep mensen (het **groepsrisico** (GR)) is een afweging die de wetgever bij de gemeente heeft neergelegd. Gemeenten bepalen zelf hoe zij omgaan met een stijging van het groepsrisico en een eventuele overschrijding van de oriënterende waarde van het groepsrisico.

Bij een toename van het groepsrisico en overschrijding van de oriëntatiewaarde zal de gemeente Nijkerk de gemaakte keuzes verantwoorden en vastleggen in een document. Dat document betreft de milieuvergunning indien het toegenomen risico het gevolg is van wijzigingen binnen een inrichting. Het betreft een bestemmingsplan (eventueel een projectbesluit) indien het toegenomen risico het gevolg is van wijzigingen in de ruimtelijke ordening.

Voor het groepsrisico geldt dat er altijd een groepsrisicoverantwoording moet plaatsvinden indien er een besluit wordt genomen waarbij (beperkt) kwetsbare objecten zijn gelegen binnen het invloedsgebied van gevaarlijke inrichtingen of transportroutes.

Motivatie gebeurt aan de hand van de volgende aspecten:

- de aanwezige dichtheid van personen in het invloedsgebied
- de hoogte van het groepsrisico t.o.v. de oriëntatiewaarde

⁹ Het betreft een waarde die niet overschreden mag worden.

¹⁰ Het betreft een waarde waarvan slechts om gemotiveerde redenen mag worden afgeweken.

¹¹ Betreft een toetsingswaarde (met het karakter van een oriëntatiewaarde), waarvan gemotiveerd mag worden afgeweken. Een oriëntatiewaarde heeft in tegenstelling tot een grens- en richtwaarde geen juridische status.

- mogelijkheden om het groepsrisico te beperken
- mogelijkheden om rampen te voorkomen en te bestrijden
- mogelijkheden voor zelfredzaamheid en vluchtmogelijkheden van de aanwezigen.

Daarnaast vraagt de gemeente Nijkerk verplicht advies (artikel 13 van het BEVI) aan de Hulpverlening Gelderland Midden over de aspecten zelfredzaamheid, mogelijkheden voor de hulpverlening en beheersbaarheid van calamiteiten, alvorens de procedure voor het opstellen of wijzigen van een bestemmingsplan of milieuvergunning te doorlopen. Uitgangspunt is altijd een optimaal ontwerp.

De gemeente Nijkerk kiest er nadrukkelijk voor om een veilige gemeente te zijn voor haar burgers, en staat daar waar maatschappelijk verantwoord ontwikkelingsmogelijkheden toe.

Samengevat luidt de ambitie voor nieuwe situaties als volgt:

Plaatsgebonden Risico	Overschrijding grenswaarde (PR=10 ⁻⁶) voor kwetsbare objecten	<i>Niet acceptabel</i>
	Overschrijding richtwaarde (PR=10 ⁻⁶) voor beperkt ¹² kwetsbare objecten	<i>Niet acceptabel</i>
Groepsrisico	Overschrijding oriënterende waarde	<i>Niet wenselijk; Met uitzondering van Bevi- Bedrijventerreinen daar geldt acceptabel onder voorwaarden</i>
	Toename	<i>Acceptabel onder voorwaarden; voor uitbreidingslocaties geldt toename tot boven oriëntatiewaarde niet acceptabel tenzij zwaarwegende motieven</i>

2.4 Kosten van de ambities

Het correct behandelen van het aspect Externe Veiligheid in de plannen van de gemeente brengt kosten met zich mee in de vorm van met name metingen en extern uitgevoerde kwantitatieve risicoanalyses. Deze kosten komen in de afzonderlijke projecten tot uitdrukking. Die kosten moeten overigens gemaakt worden ongeacht of er wel of niet een nota is vastgesteld.

Nu wordt nog per plan bekeken of het strookt met externe veiligheidsaspecten, dit kost veel tijd. Een goede beleidvisie en een duidelijk protocol dragen bij aan een goede verwerking van de ambities in de milieuvergunningen en ruimtelijke plannen, en kunnen daardoor kostenverlagend

¹² Beperkt kwetsbare objecten: bedrijfswoningen, kleinere kantoren en winkels

werken. Deze visie en het externe veiligheid protocol zullen namelijk voorkomen dat veel tijd wordt besteed aan het ontwikkelen van plannen waarbij in een later stadium blijkt dat die leiden tot problemen vanwege externe veiligheidsrisico's. Met een goede nota zal frustratie van ontwikkelingsplannen en kostbaar dubbel werk aan planontwikkelingen worden voorkomen.

3 AANPAK

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen uiteengezet op welke wijze de visie en de ambities van de gemeente Nijkerk worden omgezet in acties.

3.1 Benodigde maatregelen

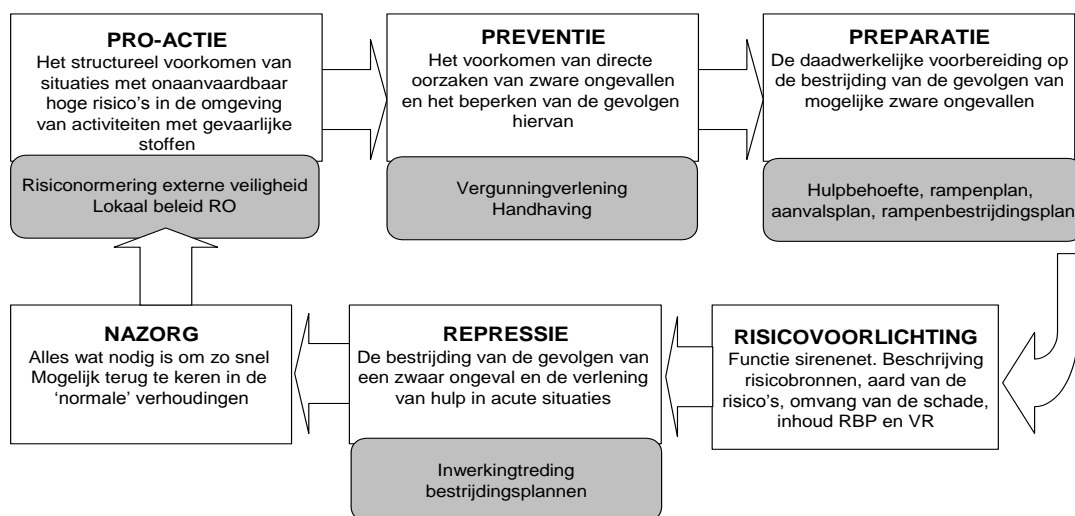
Voor het realiseren van het gewenste veiligheidsniveau moet een aantal maatregelen worden getroffen. Zo moeten bestaande, uit de risico-inventarisatie naar voren gekomen knelpunten worden aangepakt en moet ervoor worden gezorgd dat in de toekomst geen knelpunten ontstaan. Dit betekent dat de gemeente Nijkerk de bestemmingsplannen voor bedrijventerreinen op het volgende punt gaat aanpassen: Bevi bedrijven worden alleen op daarvoor geschikte bedrijventerreinen toegestaan en op andere niet. Tevens gaan we de risicocontouren rond risicobedrijven in het bestemmingsplan vastleggen. Binnen de $PR=10^{-6}$ -contour worden geen kwetsbare objecten toegestaan.

Daarnaast is het van groot belang dat, in het geval dat er toch een ongeval met gevaarlijke stoffen plaatsvindt, de rampenbestrijdingsorganisatie goed is voorbereid en uitgerust om de gevolgen van een ongeval te bestrijden. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het treffen van maatregelen om de risico's te beheersen en een goed voorbereide rampenbestrijding niet inhoudt dat er geen risico's meer overblijven. Deze blijven bestaan, maar risico's en de gevolgen daarvan kunnen zoveel mogelijk worden beperkt.

Naast het bepalen en omschrijven van de benodigde maatregelen, is het van belang ervoor te zorgen dat die maatregelen goed worden vastgelegd, adequaat worden nageleefd en het toezicht goed wordt geborgd. Maatregelen die binnen een inrichting moeten worden toegepast, vanwege veranderingen in die inrichting, worden vastgelegd in de milieuvergunning. Door reguliere controle op naleving van milieuvoorschriften wordt ook gehandhaafd op de veiligheidsvoorschriften. Veiligheidsmaatregelen in de sfeer van ruimtelijke ordening, die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, zullen worden opgenomen in een protocol waarin ook het toezicht en de borging zal worden geregeld.

3.2 De Veiligheidsketen

In onderstaande figuur ('veiligheidsketen') is weergegeven hoe de rampenbestrijding en de voorbereiding daarop is georganiseerd. De nota externe veiligheid richt zich hoofdzakelijk op de eerste vier schakels in de veiligheidsketen (pro-actie tot en met risicovoorlichting).

RBP = Rampenbestrijdingsplan
 VR = Veiligheidsrapport; zie onder rampenbestrijdingsplannen.

3.2.1 Pro-actie

Het externe veiligheidsbeleid is er uiteindelijk op gericht om op structurele wijze situaties te voorkomen waarbij sprake is van onaanvaardbare veiligheidsrisico's. Hier ligt dan ook een belangrijke rol voor de ruimtelijke ordening en voor verkeer en vervoer (routing) binnen de gemeente. Met een adequaat ruimtelijk beleid kunnen nieuwe knelpunten worden voorkomen.

3.2.2 Preventie

Wordt bij pro-actie ingezet op het voorkomen van knelpuntsituaties door het ruimtelijk scheiden van risicobronnen en gevoelige bestemmingen, bij preventie wordt ingezet op het voorkomen van de directe oorzaken van ongevallen met gevaarlijke stoffen en het beperken van de gevolgen daarvan. Daarbij vormen vergunningverlening en handhaving de geschikte instrumenten.

3.2.3 Preparatie

Door middel van pro-actie en preventie zet de gemeente in op het zoveel mogelijk verkleinen van de kans dat zich een ongeval met gevaarlijke stoffen voordoet. Dit verkleint tevens de kans op een calamiteit. Vanuit de gedachte dat een ongeval nooit helemaal te voorkomen is, zal ook moeten worden ingezet op een degelijke voorbereiding op de bestrijding van de gevolgen van ongevallen om calamiteiten te voorkomen.

Rampenbestrijding

Bij de bestrijding van een ramp is de burgemeester verantwoordelijk voor het goed laten verlopen van de bestrijding van de (gevolgen van de) ramp. Daarbij wordt hij/zij ondersteund door de hulpverleningsdiensten:

- Brandweer
- Geneeskundige diensten
- Politie
- Gemeentelijke diensten
- Andere diensten

Regionaal beheersplan rampenbestrijding

In het regionaal beheersplan, dat wordt opgesteld door de regionale brandweer Gelderland Midden in samenwerking met de gemeenten en de hulpdiensten, wordt het beleid ten aanzien van de multidisciplinaire voorbereiding van de rampenbestrijding beschreven. De waarborging van de kwaliteit van de rampenbestrijdingsorganisatie en de daarvoor benodigde capaciteit worden hierin vastgelegd.

Rampenplan

- De gemeente beschikt over een, door het college van B&W vastgesteld gemeentelijk rampenplan, waarin de risico's en de gevolgen daarvan zijn geanalyseerd. Het rampenplan wordt minimaal eens in de vier jaar geactualiseerd, of eerder indien dit noodzakelijk wordt geacht.
- De gemeente oefent periodiek het rampenplan en past het aan wanneer daartoe aanleiding bestaat op basis van (de evaluatie van) de resultaten van de oefening.

Rampenbestrijdingsplannen

- Voor ongevallen die wat betreft plaats, aard, omvang en gevolgen voorspelbaar zijn, zijn of worden door de brandweer rampenbestrijdingsplannen opgesteld.
- Voor bedrijven die op grond van het Besluit Rampenbestrijdingsplannen Inrichtingen (BRI) zijn aangewezen wordt een rampenbestrijdingsplan vastgesteld.
- Bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO 1999) dienen een veiligheidsrapport (VR) en/of preventiebeleid zware ongevallen te maken. Het VR is een openbaar rapport en wordt door de gemeente, Arbeidsinspectie en de brandweer gebruikt om de naleving van de eisen in de BRZO 1999 regelgeving te controleren door middel van inspecties.

Aanvalsplan en bereikbaarheidskaart

- De brandweer zorgt tenminste voor een bereikbaarheidskaart of een aanvalsplan en het actueel houden daarvan, voor alle inrichtingen die een risico kunnen veroorzaken. De brandweer beoordeelt zelf of een bereikbaarheidskaart voldoet dan wel of een aanvalsplan nodig is.

3.2.4 Risicocommunicatie

Effectieve risicocommunicatie heeft een hoog realiteitsgehalte, creëert bewustwording en biedt van daaruit handelingsperspectief. Het is daarom van groot belang om risicocommunicatie in een vroegtijdig stadium te starten teneinde burgers en ondernemers deelgenoot te maken van de risico's en hoe men daar adequaat mee kan omgaan.

Heldere en open communicatie van risico's aan burgers

- Deze nota externe veiligheid wordt openbaar gemaakt.
- De ligging van risicobronnen in de gemeente Nijkerk is weergegeven op de provinciale risicokaart en via het Besluit Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen.
- Op de website van de gemeente Nijkerk wordt, op basis van deze beleidsnotitie, ook duidelijk inzicht verschaft in de wijze waarop de gemeente omgaat met (toekomstige) risico's.
- Bij de gemeente is een centraal aanspreekpunt die de beantwoording van vragen die burgers en bedrijven hebben over risico's coördineert. De centrale aanspreekfunctie wordt ondergebracht bij de ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid.
- Bij de meeste inwoners is het bekend wat te doen als de sirene gaat, maar soms is een andere handeling noodzakelijk zoals vluchten. In het meerjarenbeleidsplan risicocommunicatie 'samen voorbereid zijn op een ramp' van de regio Gelderland Midden is er voor gekozen burgers in risicogebieden specifieke informatie te geven over de risico's waaraan zij blootstaan en wat zij zelf zouden kunnen doen voor en tijdens een ramp. In het uitvoeringsplan risicocommunicatie staan voor 2010 de volgende campagnes gepland: vervoer van gevaarlijke stoffen, hoogwater en LPG tankstations.

3.2.5 Repressie

Repressie is de actie zelf: het redden van slachtoffers, het blussen van branden, het verlenen van hulp, het zoeken naar en detecteren van gevaarlijke stoffen en de bestrijding van de gevolgen van een ongeval met gevaarlijke stoffen in het algemeen, inclusief het beschermen van het milieu. Van belang hierbij is een goede samenwerking tussen de betrokken hulpdiensten.

- De gemeente zorgt bij het bestrijden van een calamiteit voor de coördinatie van de verschillende gemeentelijke processen.

3.2.6 Nazorg

De laatste schakel in de veiligheidsketen heet nazorg. Deze schakel is eveneens van groot belang. Men spreekt wel van “de ramp na de ramp” als de nazorg niet goed is geregeld. Het gaat hier om zorg voor slachtoffers en hulpverleners, zodat de geestelijke schade na wat men heeft doorgemaakt, beperkt blijft. Maar nazorg betreft ook het herstellen van de normale situatie, dus het afwikkelen van schade en er voor zorgen dat gedupeerden zo snel mogelijk hun oude leven weer kunnen oppakken. Onder nazorg wordt tenslotte verstaan het evalueren van de inzet van de hulpverleners, om te leren van de ervaringen.

- Nazorg is onderdeel van het rampenbestrijdingsplan.
- De burgemeester draagt zorg voor een evaluatie na elke rampbestrijding en het meenemen van de leerpunten in vervolg acties.

4 VERVOLG

Deze nota geeft aan welke ambities gemeente Nijkerk heeft met betrekking tot het beschermen van haar burgers tegen externe veiligheidsrisico's. Tevens worden de hoofdlijnen uitgezet van de manier waarop Nijkerk een goed veiligheidsniveau wil bereiken en hoe Nijkerk daarbij aan andere belangen voldoende ruimte wil geven en die belangen tegen het veiligheidsstreven wil afwegen.

4.1 Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening

De nota heeft betrekking op gemeentelijke besluiten in het kader van zowel de Wet milieubeheer als de Wet ruimtelijke ordening. De manier waarop het aspect externe veiligheid wordt verwerkt in de totstandkoming van de besluiten is verschillend.

Besluiten in het kader van de Wet milieubeheer (Wm)

Wijzigingen en nieuw vestiging van bedrijven worden beoordeeld in het kader van de Wm. Activiteiten met gevaarlijke stoffen is een uitsluitinggrond voor het Activiteitenbesluit. Met andere woorden: ieder Bevi-bedrijf is vergunningplichtig voor de Wm. De Wm eist een toets op het veiligheidsaspect waarbij, voor zover relevant, het plaatsgebonden risico en het groepsrisico worden beoordeeld. Het milieuaspect Externe Veiligheid is, net als ieder ander aspect, in de vaste werkwijze bij vergunningverlening opgenomen en geborgd. Voor activiteiten met onaanvaardbaar grote risico's wordt geen vergunning verleend. En via controle en handhaving wordt voorkomen dat bedrijven werken in afwijking van de verleende vergunning.

Besluiten in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro)

Actualisaties, wijzigingen en nieuwe bestemmingsplannen worden beoordeeld in het kader van de Wro. In het Bevi is aangegeven wanneer beoordeling in dit kader van toepassing is. De Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen schrijft voor hoe overheden dienen om te gaan met het plaatsgebonden risico en het groepsrisico als gevolg van transportassen zoals wegen en spoorwegen.

Er is een concept AMvB met standaard voorschriften voor alle soorten buisleidingen. Daarin is voor dezelfde werkwijze gekozen als bij transport van gevaarlijke stoffen over de weg. In planontwikkeling wordt alvast rekening gehouden met deze nieuwe ontwikkeling. In de "Handreiking verantwoordingsplicht groepsrisico" is beschreven hoe overheden de veiligheidssituatie kunnen vastleggen.

Alle bestemmingsplannen (groot en klein) worden in het kader van een 'goede ruimtelijke ordening' getoetst aan de milieueisen. Onderzoek naar de externe veiligheidsrisico's vanwege transportaders is hierin een onderdeel. De toets wordt al gedaan in een vroeg stadium van de planontwikkelingen zodat waar mogelijk kan worden voldaan aan het basisprincipe van deze nota: houdt activiteiten met gevaarlijke stoffen waar mogelijk gescheiden van gebieden met hoge personendichtheden.

4.2 Protocol Externe Veiligheid

De gemeente Nijkerk kan niet volstaan met alleen deze nota. Er zijn afspraken nodig om het beleid te vertalen in de benodigde stappen. En alle acties, die de diverse afdelingen moeten uitvoeren om het gewenste niveau van risicobeperking te bereiken, moeten geborgd worden. Dit is uitgewerkt in het 'Protocol Externe Veiligheid' (zie bijlage V).

Tevens ligt er vanuit Regio de Vallei een aanbod voor trainingen om het externe veiligheidsbeleid in onze gemeente stevig te borgen. Dit instrument zullen we na het vaststellen van deze nota inzetten.

4.3 Evaluatie

Het (eigen) beleid volgens de nota externe veiligheid en de uitvoering daarvan volgens het protocol externe veiligheid moeten regelmatig kritisch beoordeeld en zonodig aangepast worden om zo efficiënt mogelijk het beoogde resultaat te blijven bereiken

4.4 Instrumenten

- De gemeente inventariseert periodiek (jaarlijks) de risicobronnen (bedrijven, transport) en de kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de beschikbare instrumenten, zoals de provinciale risicokaart en het RRGs.
- De gemeente maakt gebruik van de signaleringskaart die de provincie Gelderland heeft opgesteld. Daarop zijn personendichtheden weergegeven in combinatie met de risicobronnen en kwetsbare objecten. Hierop kunnen geprojecteerde woningbouwgebieden en/of bedrijventerreinen worden weergegeven. De signaleringskaart geeft snel een indruk van (potentiële) probleemlocaties op het gebied van externe veiligheid. De kaart wordt periodiek bijgewerkt.
- De brandweer stelt in overleg met de veiligheidsregio een kaart op waarop belangrijke vluchtroutes en opstelplaatsen zijn weergegeven. De kaart wordt jaarlijks bijgewerkt.
- Jaarlijks wordt geoefend met het rampenbestrijdingsplan.
- Risicocommunicatie vindt plaats door burgers pro-actief te informeren. Voor de uitvoering van de risicocommunicatie is een planning uitgewerkt.

4.5 Benodigde middelen

De uitvoering van de externe veiligheidstaken behoort tot de reguliere werkzaamheden. De nota en vooral het protocol op basis van deze visie zullen niet kostenverhogend werken. Eerder kostenverlagend door de duidelijkheid en het afwegingskader dat hiermee beschikbaar komt voor de reguliere werkzaamheden.

BIJLAGE 1 Overzicht kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten

De volgende objecten worden in het Bevi als beperkt kwetsbaar en kwetsbaar aangemerkt:

Beperkt kwetsbaar object

- a. verspreid liggende woningen, woonschepen en woonwagens van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen, woonschepen of woonwagens per hectare; dienst- en bedrijfswoningen van derden;
- b. Kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak¹³ van minder of gelijk aan 1500 m² per object;
- c. Hotels en restaurants, voor zover hierin geen grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn;
- d. Winkels met een totaal bruto vloeroppervlak¹² van minder of gelijk aan 2000 m², voor zover zij geen onderdeel uitmaken van een complex waarin meer dan vijf winkels zijn gevestigd, waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak¹² meer dan 1000 m² bedraagt en waarin een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
- e. Sporthallen, sportterreinen, zwembaden en speeltuinen;
- f. Kampeerterreinen en terreinen bestemd voor recreatieve doeleinden, voor zover zij niet bestemd zijn voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen;
- g. Bedrijfsgebouwen, voor zover het geen gebouwen zijn waarin grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn zoals:
 - kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak¹² van meer dan 1500 m² per object;
 - complexen, waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak¹² meer dan 1000 m² bedraagt, en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak¹² van meer dan 2000 m² per object, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
- h. Objecten die met de onder a tot en met e en g genoemde gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voor zover die objecten geen kwetsbare objecten zijn;
- i. Objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of elektriciteitscentrale of een gebouw met vluchtleidingsapparatuur, voor zover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen de gevolgen van dat ongeval.

Kwetsbaar object

¹³ Het bruto vloeroppervlak van een gebouw is het totale vloeroppervlak op vloerniveau langs de buitenomtrek van de (buitenste) opgaande scheidingsconstructie, die de desbetreffende ruimte(n) omhullen. Oftewel lengte x breedte van het totale gebouw aan de buitenkant gemeten en van alle bouwlagen samen.

- a. Woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde verspreid liggende woningen, woonschepen of woonwagens van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen per hectare of dienst- en bedrijfswoningen van derden;
- b. Gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
 - ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
 - scholen;
 - gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor dagopvang van minderjarigen;
- c. Gebouwen waarin grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn, zoals:
 - kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak¹² van meer dan 1500 m² per object;
 - complexen, waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak¹² meer dan 1000 m² bedraagt, en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak¹² van meer dan 2000 m² per object, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
- d. Kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen van het jaar.

BIJLAGE 2 Wettelijk kader

Ten aanzien van externe veiligheid zijn diverse normen geformuleerd, overwegend gebaseerd op de Wet milieubeheer. Deze normen geven aan welke veiligheidsrisico's ten hoogste worden geaccepteerd. Burgers mogen voor de veiligheid van hun woonomgeving rekenen op een maximaal haalbaar beschermingsniveau. Dit betekent dat we streven naar zowel een zo klein mogelijk plaatsgebonden risico (PR) als een zo klein mogelijk groepsrisico (GR)".

De kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers moet expliciet worden afgewogen en verantwoord (groepsrisico). Op basis van de Wet milieubeheer hebben bedrijven (inrichtingen) een milieuvergunning nodig. Daarnaast zijn voor een aantal bedrijven algemene voorschriften van toepassing.

Beleidsrichtlijn opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik

Voor de opslag van munitie voor civiel gebruik is nog geen wetgeving. Er wordt gebruik gemaakt van de circulaire beleidsrichtlijn opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. Het doel van deze circulaire is om meer duidelijkheid te geven over het externe veiligheidsbeleid voor inrichtingen met opslag van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. Uiteindelijk zal deze richtlijn overgaan in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB).

Besluit risico's zware ongevallen

In dit besluit worden regels gesteld aan bedrijven die gevaarlijke stoffen opslaan of gebruiken om zware ongevallen te voorkomen. Aan de hand van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen is er een lage en hoge drempelwaarde ingesteld. Bedrijven die de lage drempelwaarde overschrijden noemen we PBZO-plichtige bedrijven (Preventiebeleid zware ongevallen). Deze moeten een preventiebeleid ontwikkelen en in een PBZO-document vastleggen. Tevens moeten ze een veiligheidbeheersysteem (VBS) invoeren. Bedrijven die boven de hoge drempelwaarde vallen, moeten daarnaast een veiligheidsrapportage (VR) opstellen.

Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi)

Op 27 oktober 2004 is het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen van kracht geworden. In het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd. Het Bevi verplicht het bevoegd gezag op grond van de Wet milieubeheer en Wet ruimtelijke ordening afstand te houden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven. Tevens beperkt het besluit het totale aantal personen dat zich in de directe omgeving van een risicovol bedrijf mag bevinden. Gemeenten en provincies moeten de normen uit het besluit naleven bij het opstellen en wijzigen van bestemmingsplannen en bij het verlenen van milieuvergunningen. Tevens moet de brandweer om advies worden gevraagd. Afstemming tussen de drie taakvelden ruimtelijke ordening, milieu en rampenbestrijding is zodoende van groot belang.

Besluit Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS)

Inventarisatie van risicorelevante bedrijven is verplicht in kader van het RRGS. De resultaten zijn opgenomen in de RRGS website (www.risicoregister.nl). Zie onder Register Risicosituaties.

Buisleidingen

Het ministerie van VROM maakt samen met de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Verkeer en Waterstaat (V&W) een strategische nota voor buisleidingen. EZ bereidt daarnaast een regeling voor met een meldingsplicht. Deze plicht moet er toe leiden dat gegevens over de ligging van buisleidingen sneller en beter worden aangeleverd en bij graafwerkzaamheden zorgvuldiger wordt gegraven. Zo wil de overheid de kans dat kabels en leidingen bij graafwerkzaamheden worden beschadigd, verkleinen.

Het rijksbeleid voor toekomstige transportleidingen staat in het Structuurschema buisleidingen (SBUI). Uitgangspunt van het SBUI is dat provincies in streekplannen zones of stroken opnemen. Buisleidingen worden zoveel mogelijk in deze zones of stroken gelegd. Het ligt in de bedoeling het SBUI te integreren in de Nota Ruimte. VROM heeft in de circulaire 'Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen' (1984) en de circulaire 'K1, K2 en K3 brandbare vloeistoffen' (1991) veiligheidsafstanden vastgelegd. In 1996 hebben de ministers van Verkeer en Waterstaat en VROM de nota 'Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen' uitgebracht. Daarin staan de normen voor onder andere buisleidingen. De normen uit deze nota vormen de basis voor besluiten over ruimtelijke gevolgen van buisleidingen.

VROM, het RIVM en de Gasunie werken aan het opstellen van een nieuwe circulaire voor het berekenen van de risico's bij ondergrondse aardgasleidingen. Hierin worden maatregelen aan en om de gasleiding meegenomen, zoals gronddekking en de bestemming van de grond. In de nieuwe circulaire zullen geen vaste afstanden zijn opgenomen, er zijn te veel variabelen in het spel. Wel is er een risicoberekeningmethodiek waarmee per situatie de toetsafstand (invloedsgebied) en de minimaal aan te houden afstand (PR 10^{-6} -contour) worden berekend. Deze berekeningen zullen op verzoek door de Gasunie worden uitgevoerd.

Op 19 augustus 2009 is het ontwerpbesluit Algemene Maatregel van Bestuur Buisleidingen naar de Eerste en Tweede Kamer verstuurd. Deze AMvB stelt regels voor risico's en zonering langs buisleidingen, het opnemen van voorschriften in bestemmingsplannen, technische eisen, het aanwijzen van een toezichthouder, melding van incidenten en beschikbaarheid van noodplannen. Inmiddels is bekend dat het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) naar verwachting per begin 2011 in werking zal treden met een normstelling conform Bevi.

Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen

In augustus 2004 is de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen uitgekomen, in samenwerking met de ministeries van V&W, VROM en BZK. Uitgangspunten hierbij zijn de Nota risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen en de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) externe veiligheid voor inrichtingen (Bevi). Een AMvB externe veiligheid transport gevaarlijke stoffen is in voorbereiding.

Verruimde reikwijdte Wet milieubeheer/Regulering vervoer gevaarlijke stoffen per spoor

Door de ministeries van VROM en Verkeer en Waterstaat wordt gewerkt aan een tweetal

instrumenten om te kunnen sturen in de omvang en afwikkeling van vervoersstromen: de Basisnettoets, als invulling van de verruimde reikwijdte Wet milieubeheer en de Reguleringswet vervoer gevaarlijke stoffen per spoor.

In het Basisnet wordt de gebruikruimte vastgelegd voor vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor. Uitbreiding van bedrijfsmatige activiteiten waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken, leidt tot extra beslag op die gebruikruimte. Dit kan blijken uit de aanvraag voor een nieuwe milieuvergunning voor een bedrijf waar gevaarlijke stoffen worden geproduceerd en/of gebruikt. Het doel van Basisnettoets is om bij de beoordeling van een aanvraag voor een milieuvergunning, het eventuele (extra) beslag op die gebruikruimte mee te nemen. Indien de gebruikruimte onvoldoende blijkt, kan de gevraagde milieuvergunning worden geweigerd. Op die manier kunnen de transportrisico's worden beheerst.

De wettelijke verankering van de gebruikruimte op de basisnetten Weg, Water en Spoor vindt plaats op basis van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs). De bedoeling van de regeling "*Reguleringswet Vervoer Gevaarlijke Stoffen per spoor*" is dat aan de vervoerszijde een grens gesteld wordt aan de risico's van het vervoer van gevaarlijke stoffen en dat gemeenten bij nieuwe bouwplannen rekening gaan houden met dat toekomstige vervoer.

Ontwerp basisnet spoor

Van al het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor vindt circa 5% over het spoor plaats. Het spoor loopt in veel gevallen dwars door binnenstedelijk gebied. Omdat tot dusver geen harde grenzen aan vervoer en bouwen zijn gesteld, kunnen lokaal ongewenste risico's ontstaan, met name bij stationsgebieden. Met het Basisnet Spoor wordt dat voorkomen. Gemeenten mogen na inwerkingtreding van het Basisnet binnen de maximale 10^{-6} -contour langs het baanvlak geen kwetsbare objecten bouwen en moeten terughoudendheid betrachten met het bouwen van beperkt kwetsbare objecten. De breedte van deze veiligheidszone is voor elk baanvlak afzonderlijk bepaald, afhankelijk van de hoeveelheid en samenstelling van het vervoer.

Langs bepaalde spoorwegen worden veel brandbare vloeistoffen vervoerd en moeten gemeenten rekening houden met de effecten van een ongeluk met brandbare stoffen. Bij een ongeluk kan zo'n stof uit de tankwagon vrijkomen en in brand vliegen (plasbrand). Dat kan in een zone tot zo'n 30 meter langs de baan tot slachtoffers leiden. Deze is daarom aangeduid als Plasbrand Aandachtsgebied (PAG). Bij bouwplannen binnen een PAG moet de gemeente beargumenteren waarom op deze locatie wordt gebouwd. Nog onderzocht wordt hoe de gemeente in deze gebieden aanvullende bouwkundige maatregelen kan voorschrijven. Langs sommige spoortrajecten gelden geen directe beperkingen voor de bebouwing (geen veiligheidszone, geen PAG). Wel geldt dat voor alle bouwplannen binnen 200 meter langs een spoorlijn het groepsrisico moet worden verantwoord.

Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs)

Onder deze wet hangen het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en drie ministeriële regelingen met internationale voorschriften voor vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor en over water. Hierin zijn routeplichtige stoffen aangewezen, waarvoor de gemeente

routes mag aanwijzen. De handhaving van de Wvgs wordt uitgevoerd door de Inspectie Verkeer en Waterstaat. De gemeentelijke invloed bij transporten met gevaarlijke stoffen is beperkt.

Vuurwerkbesluit

Het Vuurwerkbesluit bevat regels met betrekking tot consumenten- en professioneel vuurwerk. Per 1 maart 2004 is een herziene versie van het Vuurwerkbesluit in werking getreden en is de overgangstermijn verlopen.

Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen/Risicokaart provincie Gelderland

Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS) of risicoregister

Naar aanleiding van de conclusies van de commissie Oosting heeft het kabinet 150 actiepunten opgesteld om het veiligheidsbeleid te verbeteren. Een van de actiepunten is het in kaart brengen van risicovolle situaties. Daarbij gaat het om bedrijven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn en om transportroutes van gevaarlijke stoffen. In de Leidraad risico-inventarisatie gevaarlijke stoffen (oktober 2004) is een selectiemethodiek voor de inventarisatie en verwerking van risicovolle activiteiten opgenomen. De bevoegde gezagen (gemeente, provincie en Rijk) zijn in het kader van de Wet milieubeheer verplicht om risicosituaties met gevaarlijke stoffen vast te leggen in het RRGS. Hiertoe is de Wet milieubeheer aangepast en het Registratiebesluit externe veiligheid in werking getreden met regels voor registratie van gegevens van inrichtingen, transportroutes en buisleidingen.

Het RIVM is door het ministerie van VROM aangewezen als beheerder voor dit register. Het register is te vinden op www.risicoregister.nl en bestaat uit twee onderdelen, namelijk een invoergedeelte voor het bevoegde gezag en een publiek gedeelte met hierop een kaart voor de burger. De bevoegde gezagen hebben inmiddels de risicosituaties geïnventariseerd en ingevoerd in het RRGS. Ze zijn tevens verantwoordelijk voor het actueel houden van het RRGS.

Risicokaart provincie Gelderland

Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft besloten dat de provincies zelf een risicokaart moeten maken. De risicokaart van de provincie Gelderland voldoet aan de landelijke standaard van de Modelrisicokaart. Deze kaart is te vinden op de website van de provincie Gelderland: www.gelderland.nl/risicokaart.

De risicokaart en het Register vertonen grote inhoudelijke samenhang. De risicokaart omvat de gegevens over gevaarlijke stoffen en kerncentrales die in het Register worden vermeld, evenals de gegevens over overige ramptypen (bijvoorbeeld brand in grote gebouwen, overstromingen en luchtvaartongevallen). Voor zowel het Register als de risicokaart vindt gegevensverzameling, -bewerking, -invoer en -uitwisseling op identieke wijze plaats. Informatie uit het Register wordt dan ook één op één in de risicokaart overgenomen.

De kaart bevat risicovolle inrichtingen binnen Gelderland, met hierop aangegeven de bij de inrichting behorende risicocontouren en effectafstanden. Naast de risico's worden ook de zogenaamde risico-ontvangers (kwetsbare objecten) afgebeeld. De provincie is verantwoordelijk voor het produceren en beheren van de risicokaarten, de gemeenten zijn verantwoordelijk voor het leveren van gegevens over haar gebied.

Leidraad omgaan met risicovolle situaties

De provincies Overijssel en Gelderland hebben, in samenwerking met de VNG-afdelingen in beide provincies en de Inspectie VROM, een leidraad voor externe veiligheid opgesteld: "Omgaan met risicovolle situaties". De leidraad helpt gemeenten bij een systematische aanpak, en zo nodig sanering van onveilige situaties binnen hun grenzen. Dit wordt ondersteund met een kennis- en implementatietraject, waarin een aantal inhoudelijke stappen in zogenaamde clusterbijeenkomsten wordt doorlopen.

Risico's van inrichtingen

In het onderstaande schema (uit de toelichting van het Bevi) zijn de gevolgen van de grens- en richtwaarden voor het plaatsgebonden risico (PR) voor (aanwezige en geprojecteerde) respectievelijk kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten in bestaande situaties en bij nieuwe risicovolle activiteiten en nieuwe ruimtelijke situaties samengevat.

Risiconormen voor kwetsbare objecten

Type situatie	PR hoger dan 10-5 per jaar	PR tussen 10-5 en 10-6 per jaar
op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit aanwezige en geprojecteerde kwetsbare objecten	1. aanwezige kwetsbare objecten: binnen 3 jaar na inwerkingtreding bronmaatregelen/ bron saneren/ objecten amoveren/ bestemmingsplan wijzigen (art. 17, 1e en 2e lid); 2. geprojecteerde kwetsbare objecten: binnen 3 jaar na het onherroepelijk worden van de bouwvergunning bronmaatregelen/ bron saneren (art. 17, 3e lid)	aanwezige kwetsbare objecten en - na het onherroepelijk worden van de bouwvergunning - geprojecteerde kwetsbare objecten moeten zo spoedig mogelijk doch uiterlijk 1-1-2010 voldoen aan PR 10-6 per jaar (art. 18, 1e tot en met 3e lid) (in het algemeen te bereiken door bronmaatregelen/ bron saneren)
oprichten inrichting	niet toegestaan (art. 6, 1e lid)	niet toegestaan (art. 6, 1e lid)
verandering inrichting waarvoor vóór de inwerkingtreding van dit besluit een Wmvergunning is verleend	niet toegestaan (art. 24, 1e lid)	1. PR moet ten minste gelijk blijven (art. 24, 1e lid), en 2. aanwezige kwetsbare objecten en - na het onherroepelijk worden van de bouwvergunning - geprojecteerde kwetsbare objecten moeten zo spoedig mogelijk doch uiterlijk 1-1-2010 voldoen aan PR 10-6 per jaar (art. 18, 1e tot en met 3e lid)
verandering inrichting waarvoor op of na het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit een Wm-vergunning is verleend	niet toegestaan (art. 7, 1e lid)	niet toegestaan (art. 7, 1e lid)
RO-besluit op grond waarvan de bouw/ vestiging van kwetsbare objecten is toegelaten	niet toegestaan (art. 8, 1e lid)	niet toegestaan* (art. 8, 1e lid)

* Anticipatie is toegestaan, d.w.z. bij de vaststelling van een bestemmingsplan kan onder strikte voorwaarden vooruit worden gelopen op een toekomstige verbetering van de risicosituatie. Die voorwaarden zijn:

- het plan leidt niet tot een hoger PR dan 10-5 per jaar;
- aan het plan of aan de milieuvergunning van het risicoveroorzakende bedrijf zijn zodanige voorschriften verbonden dat binnen 3 jaar na de vaststelling van het desbetreffende ruimtelijke orderingsbesluit aan de grenswaarde 10-6 per jaar wordt voldaan (artikel 8, derde lid).

Risiconormen voor beperkt kwetsbare objecten

Type situatie	PR hoger dan 10-5 per jaar	PR tussen 10-5 en 10-6 per jaar
op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit aanwezige en geprojecteerde beperkt kwetsbare objecten	verbetering door toepassing van ALARA/ maatregelen bij de objecten*	verbetering door toepassing van ALARA/ maatregelen bij de objecten*
oprichten inrichting	in beginsel niet toegestaan (art. 6, 2 ^e lid)	in beginsel niet toegestaan (art. 6, 2 ^e lid)
verandering inrichting waarvoor vóór de inwerkingtreding van dit besluit een Wm-vergunning is verleend	in beginsel niet toegestaan (art. 7, 2 ^e lid)	PR moet in beginsel ten minste gelijk blijven (art. 7, 2 ^e lid)
verandering inrichting waarvoor op of na het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit een Wm-vergunning is verleend	in beginsel niet toegestaan (art. 7, 2 ^e lid)	in beginsel niet toegestaan (art. 7, 2 ^e lid)
RO-besluit op grond waarvan de bouw/ vestiging van beperkt kwetsbare objecten is toegelaten	in beginsel niet toegestaan (art. 8, 2 ^e lid)	in beginsel niet toegestaan (art. 8, 2 ^e lid)

* In bepaalde gevallen, zoals bij verouderde bestemmingsplannen, kan het uit kostenoverwegingen in de rede liggen om het bestemmingsplan ter voorkoming van toekomstige saneringssituaties aan te passen. Voor de goede orde: dit besluit kent geen saneringsplicht uit hoofde van het plaatsgebonden risico voor beperkt kwetsbare objecten. Bij maatregelen bij aanwezige beperkt kwetsbare objecten zou gedacht kunnen worden aan maatregelen die de verspreiding van gevaarlijke stoffen bij een ongeval, bijvoorbeeld door de afsluiting van een centraal ventilatiekanaal, kunnen tegengaan of aan afspraken over communicatie met het risicoveroorzakende bedrijf.

Groepsrisico's ten gevolge van inrichtingen

In het Bevi wordt groepsrisico als volgt gedefinieerd:

"cumulatieve kansen per jaar dat ten minste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is"

Er zijn voor groepsrisico's geen grens- of richtwaarden gedefinieerd, maar oriëntatiewaarden. In artikel 12 lid 1 onder b van het Bevi worden de volgende waarden gegeven:

- de kans op een ongeval met 10 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-5} per jaar,
- de kans op een ongeval met 100 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-7} per jaar,
- en de kans op een ongeval met 1000 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-9} per jaar.

Transportrisico's

De onderstaande uitwerking is afkomstig uit de 'Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' uit 2004.

Plaatsgebonden risico's

In de volgende tabel wordt weergegeven welke normen voor het plaatsgebonden risico op de verschillende situaties van toepassing zijn.

		Vervoersbesluit	Omgevingsbesluit
Bestaande situatie		Grenswaarde PR 10-5	Grenswaarde PR 10-5
		Streven naar PR 10-6	Streven naar PR 10-6
Nieuwe situatie	Kwetsbaar	Grenswaarde PR 10-6	Grenswaarde PR 10-6
	Beperkt kwetsbaar	Richtwaarde PR 10-6	Richtwaarde PR 10-6

De definities van de begrippen 'vervoersbesluit' en 'omgevingsbesluit' zijn nader toegelicht in de circulaire. De begrippen 'grenswaarden' en 'richtwaarden' komen uit het Bevi en betekenen:

- "Een grenswaarde geeft de kwaliteit aan die op het in de maatregel aangegeven tijdstip ten minste moet zijn bereikt, en die, waar zij aanwezig is, ten minste moet worden instandgehouden."
- "Een richtwaarde geeft de kwaliteit aan die op het in de maatregel aangegeven tijdstip zoveel mogelijk moet zijn bereikt, en die, waar zij aanwezig is, zoveel mogelijk moet worden instandgehouden."

De circulaire biedt verder de kaders voor eventueel (tijdelijk) afwijken van de normen.

Groepsrisico

De oriëntatiewaarde voor het groepsrisico bij het vervoer van gevaarlijke stoffen is per transportsegment gemeten per kilometer en per jaar:

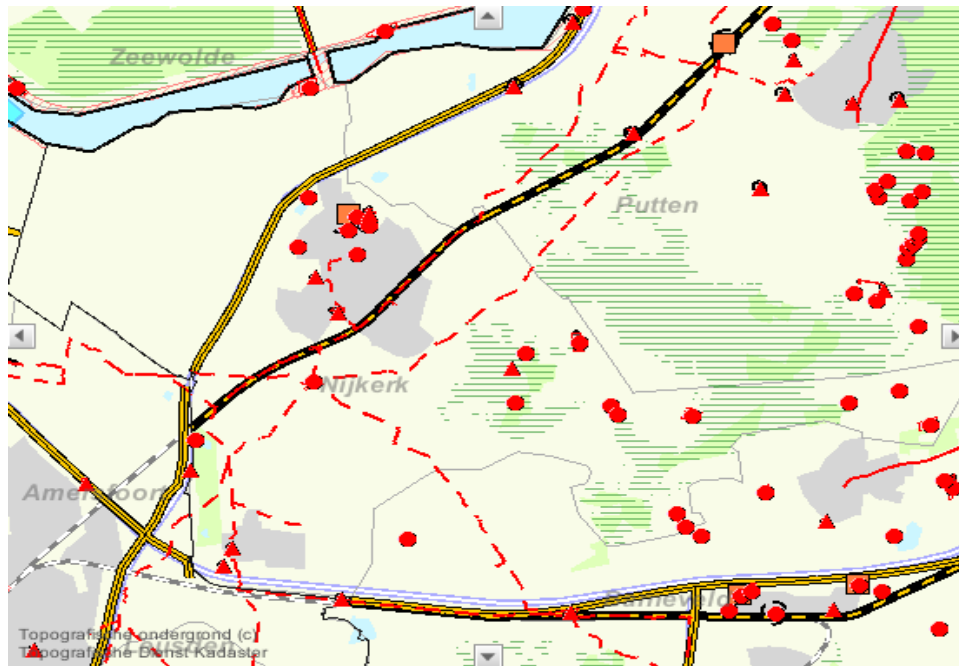
- 10^{-4} voor een ongeval met ten minste 10 dodelijke slachtoffers;
- 10^{-6} voor een ongeval met ten minste 100 slachtoffers;
- 10^{-8} voor een ongeval met ten minste 1000 slachtoffers;
- enz. (een lijn door deze punten bepaalt de oriëntatiewaarde).

Deze oriëntatiewaarden gelden in alle situaties, dus voor zowel vervoersbesluiten als omgevingsbesluiten en in zowel bestaande als nieuwe situaties. Bij een overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico of een toename van het groepsrisico, moeten beslissingsbevoegde overheden het groepsrisico betrekken bij de vaststelling van het vervoersbesluit of omgevingsbesluit. Dit is in het bijzonder van belang in verband met aspecten van zelfredzaamheid en hulpverlening. Er moet altijd worden nagegaan of door het treffen van maatregelen niet alsnog aan de oriëntatiewaarde kan worden voldaan of dat de toename van het groepsrisico niet kan worden verminderd. Als dit niet mogelijk blijkt te zijn, dan dient in overleg met betrokken overheden te worden gestreefd naar een zo laag mogelijk risico uit hoofde van het ALARA-beginsel (As Low As Reasonably Achievable).

Over elke overschrijding van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico of toename van het groepsrisico moet verantwoording worden afgelegd.

BIJLAGE 3 Resultaten risico-inventarisatie

Huidige situatie

Zie: nederland.risicokaart.nl

Voor alle gevallen in de gemeente Nijkerk waarin sprake is van externe risico's zal worden nagegaan of er voldoende is vastgelegd dat er geen activiteiten kunnen plaatsvinden die nadelige effecten kunnen hebben op het aspect externe veiligheid. Zo nodig zal het bestemmingsplan aangepast worden.

Aandachtspunten	Reden	Oorzaak	Oplossing
LPG-tankstation, TOTAL (Barneveldseweg 115, Nijkerk)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	Nu vergunning voor 1000 m ³ /jaar. Afstand tot dichtstbijzijnde woning is dan te klein.	Wm. vergunning wordt aangepast naar 500 m ³ /jaar. Dan is het probleem opgelost.
LPG-tankstation De Nuul (Doomsteeg 1, Nijkerk)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	Nu vergunning voor 1000 m ³ . wel/geen bedrijfswoning is wat onduidelijk aangegeven in het bestemmingsplan.	Wm. vergunning wordt aangepast naar 500 m ³ . Het bestemmingsplan wordt aangepast.
LPG-tankstation, Tank S. (Ambachtsstraat 19, Nijkerk)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	De tank ligt te dicht bij Hart van Holland.	Hier is maatwerk noodzakelijk.
LPG-tankstation TINQ (Westerdorpsstraat 52, Hoevelaken)	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	Bestemmingsplan geeft nu mogelijkheid voor bouw kinderdagverblijf. Vergunning is verleend voor max. 1000 m ³ jaar.	Wm. vergunning wordt aangepast naar 500 m ³ . Het bestemmingsplan wordt aangepast.
Robo-gascentrale, Gildenstraat 20	Overschrijding van de oriënterende waarde voor het GR.	De QRA waarop dit is gebaseerd is verouderd.	Nader gedetailleerd onderzoek naar het Groepsrisico geeft een beter inzicht. Afhankelijk daarvan kunnen aanvullende maatregelen worden getroffen. Wm. vergunning wordt geactualiseerd en het bestemmingsplan wordt aangepast.
<u>Huyskes Shell tankstation, Koninginneweg 11</u>	<u>Beperkte QRA geeft geen overschrijding van de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR)</u>	<u>Nvt</u>	<u>Nvt</u>
<u>Schueler, Middachtenstraat</u>	<u>Beperkte QRA geeft geen overschrijding van de oriënterende waarde voor het groepsrisico (GR)</u>	<u>Nvt</u>	<u>Nvt</u>

Toekomstige situatie

In het gebied 'De Driehoek' zal een nieuw LPG-tankstation gevestigd worden. Tevens zijn er nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gepland binnen het invloedsgebied van het tankstation. Dit is een aandachtspunt bij de ontwikkeling van het gebied.

BIJLAGE 4 Lijst van begrippen

Aanvalsplan

Een aanvalsplan is bedoeld voor de brandweer. Daardoor zijn bij een brand of een ongeval direct de belangrijkste gegevens bij de hand. Een aanvalsplan geeft informatie over de aard en de locaties van gevaarlijke stoffen en installaties, over vluchtwegen en toegangen, over brandscheidingen, e.d. In aanvalsplannen wordt meestal gebruik gemaakt van plattegronden; soms kan worden volstaan met eenvoudig kaartje (bereikbaarheidskaart). Op grond van de Arbowet moeten bepaalde bedrijven zelf ook over een bedrijfsnoodplan beschikken. In sommige gevallen zijn aanvalsplannen en bedrijfsnoodplannen niet voldoende en moet er volgens de Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo), een rampenbestrijdingsplan worden gemaakt.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag is de overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor het toepassen van bepaalde wetgeving. In het kader van Externe Veiligheid denken we vooral aan de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer. Onder 'toepassen' moet worden begrepen het nemen van besluiten op grond van die wetgeving en het zorgen dat eenieder die wetgeving naleeft. In de regel is de gemeente of de provincie het bevoegd gezag, maar een waterschap of een ministerie kan ook bevoegd gezag zijn.

BRZO-inrichting

In het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO 1999) staan criteria die aangeven welke bedrijven een risico voor zware ongevallen vormen. Dit hangt samen met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Voor deze bedrijven gelden strengere regels dan normaal. Er wordt binnen de groep BRZO-bedrijven nog onderscheid gemaakt tussen een zware en een lichtere categorie. De lichtere categorie wordt ook wel PBZO (preventiebeleid zware ongevallen)-bedrijven genoemd, omdat ze een preventiebeleid moeten hebben en een veiligheidsbeheersysteem (VBS). Voor bedrijven van de zware categorie geldt dit ook, maar deze moeten tevens een risicoanalyse uitvoeren en een veiligheidsrapport (VR) opstellen. Die bedrijven worden daarom ook wel VR(plichtige)-bedrijven genoemd.

Gevaarlijke stoffen

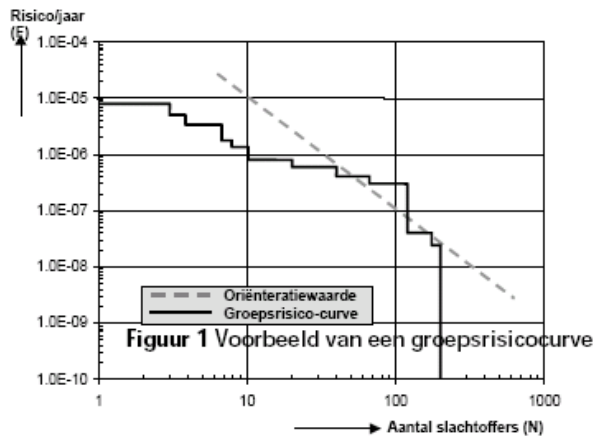
Gevaarlijke stoffen zijn stoffen waarvan het gebruik, het transport of de opslag, risico's met zich meebrengt. Het kan gaan om explosiegevaar, brand, giftigheid of radioactiviteit. De gevaren zijn vaak de keerzijde van nuttige eigenschappen van die stoffen. Het zijn vaak brandstoffen, of grondstoffen voor nuttige producten zoals medicijnen, kunststoffen en kunstmest of hulpstoffen die voor allerlei doeleinden worden gebruikt, bijvoorbeeld voor koelen, reinigen of conserveren. Daarnaast kan het ook om afvalstoffen gaan.

Grenswaarde

Grenswaarde als bedoeld in artikel 5.1 van de Wet milieubeheer. Een grenswaarde geeft een milieukwaliteit aan die, op het in de maatregel aangegeven tijdstip, tenminste moet zijn bereikt en in stand gehouden moet worden gehouden. De kwaliteit mag dus niet minder zijn. Concreet: Volgens artikel 5.1 lid 3 van de Wet milieubeheer bepaalt een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) of de daarin gestelde milieukwaliteitseisen als grenswaarde of als richtwaarde moeten worden aangemerkt. Bevi (een AMvB) bepaalt dat een plaatsgebonden risico van 10^{-6} als grenswaarde moet worden aangemerkt met betrekking tot kwetsbare objecten. Voor het overige worden in Bevi geen grenswaarde, hooguit richtwaarden gesteld.

Groepsrisico (GR)

Cumulatieve kansen per jaar dat ten minste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is. Anders gezegd geeft het groepsrisico weer wat de kans is op het overlijden van een groep personen ten gevolge van een ongeval bij een bedrijf. Voor het groepsrisico is geen grenswaarde vastgesteld. Wel is er de zogeheten oriëntatiewaarde, deze dient door het bevoegde gezag (de vergunningverlener, zijnde de provincie of de gemeente) te worden gehanteerd bij de overwegingen omtrent het groepsrisico. Deze oriëntatiewaarde is de kans op een ongeval met 10 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-5} per jaar, met de kans op een ongeval met 100 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-7} per jaar en met de kans op een ongeval met 1000 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10^{-9} per jaar. Hieronder is een FN-diagram weergegeven met daarin als voorbeeld een FN-curve en tevens de oriëntatiewaarde.

Inrichting

Het woord inrichting komt onder andere uit de Wet milieubeheer. Het betreft bedrijven die vallen onder een AMvB ex. 8.40 van de Wet milieubeheer of inrichtingen waarvoor een milieuvergunning noodzakelijk is.

Invloedsgebied

Gebied waarin, volgens bij regeling van de minister vast te stellen regels, personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico. Het invloedsgebied voor het groepsrisico bij bedrijven is het gebied tot de 1% letaliteitgrens, behalve voor LPG-tankstations, waar de grens van het invloedsgebied op 150 meter is gesteld. Deze 1%-letaliteitgrens geeft de afstand aan van de risicovolle inrichting of transportroute tot een punt waarbij een daar aanwezige persoon nog een kans van 1% heeft om te overlijden ten gevolge van een ongeval binnen die inrichting. Het invloedsgebied voor het groepsrisico langs transportroutes is 200 meter rondom de weg, het water en het spoor en 30 meter rondom de ondergrondse aardgasleiding.

Kans op (dodelijke) slachtoffers

Bij het externe veiligheidsbeleid wordt gesproken over risico's. Hierbij gaat het om de kans dat er een ongeval gebeurt waarbij het effect is dat er dodelijke slachtoffers vallen. Het gaat hierbij om slachtoffers die direct en binnen 2 à 3 weken overlijden ten gevolge van dat

ongeval. Naast het effect dat er dodelijke slachtoffers kunnen vallen, kunnen er ook veel gewonden zijn. Het effectgebied geeft aan tot op welke afstand van de risicobron er directe gezondheidseffecten kunnen zijn bij een ongeval. Daarmee kan ook het effect bepaald worden: hoeveel slachtoffers kunnen er gemaakt worden. De effectbenadering is dan ook vooral van belang bij de repressietaak van de hulpverleningsdiensten. Over het algemeen kan het aantal gewonden worden gekoppeld aan het aantal dodelijke slachtoffers, aangezien met het beperken van de kans op dodelijke slachtoffers tevens de kans op gewonden wordt verkleind. Ook de voorbereiding op en de bestrijding van de effecten van een ongeval en de nazorg hebben zowel betrekking op gewonden als op dodelijke slachtoffers.

Zie verder bij plaatsgebonden risico en bij risicocontour.

Kwetsbaar object en beperkt kwetsbaar object

Zie bijlage 1.

Ontruimingsplan

Een ontruimingsplan geeft aan hoe een ontruiming van een gebouw of een terrein moet plaatsvinden. De overheid eist in bepaalde gevallen een ontruimingsplan van bedrijven. Het gaat daarbij uiteraard om de veiligheid van groepen mensen die aanwezig kunnen zijn.

Oriëntatiewaarde

Betreft een toetsingswaarde (die het karakter heeft van een oriëntatiewaarde), waarvan het bevoegd gezag gemotiveerd mag afwijken. Een oriëntatiewaarde heeft in tegenstelling tot een grens- en richtwaarde geen juridische status.

PBZO-bedrijf

In het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO 1999) zijn criteria opgenomen waarmee wordt bepaald welke bedrijven een risico van zware ongevallen met zich meebrengen. Onderscheid wordt gemaakt tussen BRZO-bedrijven van de zware en de lichte categorie. Deze lichte categorie wordt ook wel 'PBZO-bedrijven' genoemd. Bedrijven van de lichte categorie moeten onder andere een 'preventiebeleid zware ongevallen' (PBZO) hebben en een veiligheidsbeheerssysteem.

Plaatsgebonden Risico (PR)

Het plaatsgebonden risico is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. In het plaatsgebonden risico zijn in het kort twee verschillende kansen verwerkt:

- de kans dat een ongeval met een gevaarlijke stof plaatsvindt;
- de kans dat een persoon daadwerkelijk overlijdt als gevolg daarvan.

Het PR mag maximaal 1 op een miljoen jaar zijn. De norm, vaak aangeduid met $10^{-6}/j$, geldt ten aanzien van kwetsbare objecten als grenswaarde en ten aanzien van beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Rondom een inrichting of langs een transportas kan een reeks van punten worden vastgesteld waar steeds hetzelfde PR geldt. Deze punten kunnen als een lijn (een risicocontour) op een kaart gezet worden.

Ramp

Volgens de Wet rampen en zware ongevallen is een ramp of zwaar ongeval een gebeurtenis:

1. waardoor een ernstige verstoring van de openbare veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigd of zijn geschaad, en
2. waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.

Rampenbestrijdingsplan

In een rampenbestrijdingsplan legt een gemeente vast welke voorbereidingen zijn getroffen voor de bestrijding van een specifieke ramp of een specifieke soort ramp. De gemeente moet een beleid hebben waarin is bepaald voor welke overige gevallen een rampenbestrijdingsplan wordt gemaakt. Het gaat erom dat er een rampenbestrijdingsplan komt voor rampen en zware ongevallen waarvan de plaats, de aard en de gevolgen voorzienbaar zijn. Voor sommige risicosituaties is een rampenbestrijdingsplan direct wettelijk verplicht. In een rampenbestrijdingsplan moet de afstemming met aangrenzende gemeenten en aangrenzende gebieden in buurlanden zijn gewaarborgd.

Rampenplan

Elke gemeente moet een rampenplan hebben. Het rampenplan somt op wat er in een gemeente voor de rampenbestrijding in het algemeen geregeld moet zijn. Het is het 'masterplan' voor de gemeentelijke rampenbestrijding.

Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS)

Het RRGS is een centraal landelijk register met gegevens over risicosituaties die in Nederland bestaan rond het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze gegevens worden beheerd door het RIVM en via internet op een risicokaart gepresenteerd. Daarnaast worden deze gegevens gebruikt in plaatselijke risicokaarten die ook andere risicosituaties tonen.

Richtwaarde

Richtwaarde als bedoeld in artikel 5.1 van de Wet milieubeheer. Een richtwaarde geeft een milieukwaliteit aan die zo veel mogelijk moet worden bereikt of in stand gehouden. De kwaliteit mag dus eventueel minder zijn. Concreet: Volgens artikel 5.1 lid 3 van de Wet milieubeheer bepaalt een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) of de daarin gestelde milieukwaliteitseisen als grenswaarde of als richtwaarde moeten worden aangemerkt. Bevi (een AMvB) bepaalt bijvoorbeeld dat een plaatsgebonden risico van 10^{-6} als richtwaarde moet worden aangemerkt met betrekking tot beperkt kwetsbare objecten.

Risicobron

De plaatsen waar risico's vandaan komen, worden risicobronnen genoemd. Het betreft hierbij:

- bedrijven waar gevaarlijke stoffen worden gemaakt, gebruikt of opgeslagen;
- routes en pijp- of buisleidingen waarover of -door gevaarlijke stoffen worden getransporteerd.

Risicocontouren

Een risicocontour geeft aan hoe hoog in de omgeving de overlijdenskans is door een ongeval met een risicobron. Deze contourlijnen kan men vergelijken met de gewone hoogtelijnen op een kaart: binnen de contour is het risico groter, buiten de contour is het risico kleiner.

Risicokaart

Een risicokaart laat zien waar risicobronnen liggen. Het gaat daarbij om risicobronnen waardoor mensen direct letsel kunnen oplopen. Bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen en andere relevante risico's, zoals overstromingen. In totaal kunnen de risico's van een dertiental verschillende ramptypen op kaart worden getoond. Maar er zijn ook risicokaarten waarop alleen risicosituaties met gevaarlijke stoffen staan.

Route gevaarlijke stoffen

Voor de routing van gevaarlijke stoffen is de Wet vervoer gevaarlijke stoffen van belang. Alle rijkswegen (enkele tunnels onder belangrijke vaarwegen daargelaten) en de meeste provinciale wegen zijn aangewezen als route voor gevaarlijke stoffen. Gemeenten mogen voor de zogenaamde routeplichtige stoffen gemeentelijke wegen binnen hun grenzen aanwijzen waarover deze gevaarlijke stoffen mogen worden vervoerd (en daarbuiten dus niet). Redenen voor routing zijn bijvoorbeeld kwetsbare situaties, zoals dichte bebouwing, de aanwezigheid van een ziekenhuis of de ligging van een waterwingebied. De gemeente kán vervolgens ook vrijstelling verlenen aan bedrijven als deze hiertoe een verzoek indienen.

Transportroute

Transport van gevaarlijke stoffen vindt vooral plaats over de weg, over het water, per spoor en door buisleidingen.

Veiligheidsrapport

De meest gevaarlijke bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO 1999), moeten een veiligheidsrapport opstellen. In het veiligheidsrapport moet onder andere worden aangetoond dat:

- een preventiebeleid en een veiligheidsbeheerssysteem zijn ingevoerd;
- gevaren zijn geïdentificeerd en doeltreffende maatregelen zijn genomen;
- de installatie en de bedrijfsvoering voldoende veilig en betrouwbaar zijn.

Veiligheidszone

Een door bevoegd gezag bepaalde zone waarbinnen zich geen kwetsbare objecten mogen bevinden.

BIJLAGE 5 Protocol Externe Veiligheid gemeente Nijkerk

Dit Protocol Externe Veiligheid Gemeente Nijkerk is opgesteld om er zorg voor te dragen dat alle acties, die de diverse gemeentelijke afdelingen moeten uitvoeren om het gewenste niveau van risicobeperking te bereiken, te waarborgen en waarnodig af te dwingen.

Systematisch dienen de volgende stappen doorlopen te worden:

STAP 0: Vooronderzoek mogelijk externe veiligheid relevantie

STAP 1: Quick scan

STAP 2: Plaatsgebonden risico (PR), groepsrisico (GR), zelfredzaamheid en beheersbaarheid

STAP 3: Risicobeperkende maatregelen

STAP 4: Advies maatregelen, verantwoording GR en voorontwerp bestemmingsplan

STAP 5: Collegebesluit

STAP 6: Evaluatie

STAP 0: Vooronderzoek mogelijk externe veiligheid relevantie

Als een ruimtelijk initiatief wordt ontwikkeld moet een eerste inschatting worden gemaakt of externe veiligheid mogelijk relevant is. Hulpmiddelen hierbij zijn onder meer de Provinciale Risicokaart en het Risico Register Gevaarlijke Stoffen (RRGS). Deze hulpmiddelen geven informatie weer van risicovolle inrichtingen en risicovolle transportroutes (spoor, weg, water en buisleiding).

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening moet externe veiligheid worden meegenomen in de volgende ruimtelijke besluiten:

Artikel 2.1 (gemeentelijke structuurvisies),

Artikel 2.2 (provinciale structuurvisies),

Artikel 2.3 (rijks structuurvisies),

Artikel 3.1 (bestemmingsplan),

Artikel 3.6 (uitwerking- en wijzigingsplan en binnenplanse vrijstelling),

Artikel 3.10 (gemeentelijk projectbesluit),

Artikel 3.22 (tijdelijke ontheffing van bestemmingsplan),

Artikel 3.23 (buitenplanse ontheffing van bestemmingsplan),

Artikel 3.26 (provinciaal inpassingplan),

Artikel 3.27 (provinciaal projectbesluit),

Artikel 3.29 (rijks inpassingplan),

Artikel 3.30 (rijks projectbesluit),

Artikel 3.38 (beheersverordening).

Zowel in ontwikkelplannen als in conserverende plannen moet externe veiligheid worden beoordeeld en indien dit aspect relevant is, zal het groepsrisico verantwoord moeten worden door het bevoegd gezag.

Werkafspraken:

- Afdeling MRO nodigt 2x per jaar Hulpverlening Gelderland Midden (HGM) uit voor een overleg met de senior van afd. MRO over ruimtelijke plannen die spelen;
- Afd. MRO schakelt afd. VTH in voor het uitvoeren van het vooronderzoek;
- Afd. VTH is verantwoordelijk voor het bijhouden van ontwikkelingen rond externe veiligheid.

STAP 1: Quick scan

Aanvraag

Indien uit het vooronderzoek van de afdeling VTH blijkt dat externe veiligheid mogelijk relevant is, vindt er een vooroverleg plaats tussen de betrokken partijen, de gemeente, en de Hulpverlening Gelderland Midden. Het vooroverleg heeft tot doel de inhoudelijk deskundigen voldoende informatie te verstrekken om de quick scan te kunnen uitvoeren. Veelal zal in het vooroverleg al een globale toetsing plaatsvinden en wordt op hoofdlijnen al inzichtelijk of het ruimtelijke initiatief nu al leidt tot onmogelijke situaties of grote knelpunten vanuit externe veiligheid. Als blijkt dat dit het geval is, kunnen er direct oplossingsgerichte maatregelen worden bedacht die doorgevoerd kunnen worden in het ruimtelijke initiatief.

Uitvoering

De quick scan moet antwoord geven op de vraag of externe veiligheidsrisico's relevant zijn voor het plan. Indien dit het geval is, dan verdient het aspect externe veiligheid verdere aandacht in het planproces. Indien dit niet het geval is, kan dit aspect verder buiten beschouwing blijven. In beide gevallen dient in de plantoelichting wel hiervan melding te worden gemaakt. Het is in het kader van de quick scan niet de bedoeling al uitgebreid onderzoek naar externe veiligheid te doen: indien in deze fase blijkt dat externe veiligheid een rol speelt of kan spelen in het plangebied kan dit in de volgende fase nader onderzocht worden. Om vast te stellen of een risicobron invloed heeft op het plangebied of vice versa, is het nodig te bepalen:

- waar zich (een) risicobron(nen) en beperkt kwetsbare objecten bevinden,
- of de geïnventariseerde risicobron(nen) en/of (beperkt) kwetsbare objecten zich binnen of buiten het plangebied bevinden,
- wat het invloedsgebied is van de risicobron(nen),
- of (beperkt) kwetsbare objecten binnen of in de nabijheid van het plangebied zich binnen het invloedsgebied van de risicobron bevinden.

Advies

A. Externe veiligheid is relevant

Indien uit de quick scan blijkt dat er mogelijk relevante risico's voor externe veiligheid aanwezig zijn, of door de ontwikkeling / het initiatief risico's kunnen ontstaan, volgt een advies tot een nader onderzoek.

B. Externe veiligheid is niet relevant

Indien uit de quick scan blijkt dat er geen relevante risico's voor externe veiligheid aanwezig zijn en ook niet zullen ontstaan door de ontwikkeling / het initiatief volgt een advies waarin aangegeven wordt dat op basis van de aangeleverde informatie externe veiligheidsrisico's uitgesloten zijn en er op het gebied van externe veiligheid geen belemmeringen zijn. In de toelichting op het bestemmingsplan moet hiervan melding worden gemaakt. Het advies dat uit de quick scan naar voren komt, dient te worden opgenomen in de plantoelichting.

Werkafspraken:

- Afd. MRO initieert vooroverleg met HGM, afd. VTH en eventueel ander betrokkenen;
- Afd. VTH is verantwoordelijk voor het uitvoeren of uitzetten van de quick scan;
- Afd. VTH analyseert de uitkomsten van de quick scan, en informeert de afd. MRO.

STAP 2: Plaatsgebonden risico (PR), groepsrisico (GR), zelfredzaamheid en beheersbaarheid

Aanvraag

Indien in stap 1 is vastgesteld dat de risicobronnen relevant zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling, is vervolg onderzoek noodzakelijk. Op deze wijze borgt de gemeente dat alle voor de verantwoording van het groepsrisico noodzakelijke aspecten worden onderzocht (zie stap 4).

De adviesaanvragen die de gemeente kan indienen zijn:

1. Een adviesaanvraag voor het berekenen van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico (waar mogelijk doet de afdeling VTH dit zelf)
2. Een adviesaanvraag bij Hulpverlening Gelderland Midden (zijnde de wettelijk adviseur) voor onderzoek naar de zelfredzaamheid van burgers, de voorbereiding en bestrijding en beperking van rampen en de restrisico's.

Het advies van Hulpverlening Gelderland Midden bevat de volgende onderdelen:

- Beoordeling groepsrisicoberekening
- Bepalen Maatgevend Scenario
- Bepalen effectafstanden
- Bepalen mogelijkheden rampenbestrijding
- Bepalen mogelijkheden zelfredzaamheid
- Mogelijkheden optimalisatie rampenbestrijding en zelfredzaamheid

Onderzoek

PR en GR

De PR en de GR en de toename daarvan worden kwantitatief bepaald en getoetst aan de normen voor externe veiligheid. De wijze waarop de externe veiligheidsrisico's (PR en GR) voor de risicobronnen moeten worden bepaald is in wet- en regelgeving voorgeschreven. Dit geldt eveneens voor de toetsing ervan aan de gestelde normen.

Dit onderzoek dient afgestemd te worden met HGM.

Zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffect

HGM zal zich vooral richten op de hoogte van het groepsrisico in relatie tot de aspecten voor de verantwoordingsplicht van het groepsrisico (zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffect).

Conclusies

Er zijn twee conclusies mogelijk:

1. Externe veiligheid vormt geen knelpunt (= definitief advies: door naar stap 4):

Wanneer uit het advies blijkt dat er geen knelpunten zijn voor externe veiligheid kan door worden gegaan naar Stap 4 "Opstellen voorontwerp bestemmingsplan/ontwerpbesikking".

Ook als er geen knelpunten zijn voor de externe veiligheid kan HGM advies geven over maatregelen ter verbetering van de zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffect.

2. Externe veiligheid vormt een knelpunt (= tussenresultaat: door naar stap 3)

Wanneer geconstateerd wordt dat er wel knelpunten zijn met betrekking tot het PR en/of GR, zal nog geen definitief advies worden gegeven. Nader onderzoek moet worden uitgevoerd naar de mogelijke maatregelen ter beperking van het risico (stappen 3 en 4). In een dergelijke situatie zal ook HGM een uitgebreider onderzoek naar mogelijke maatregelen uitvoeren (stappen 3 en 4). Hierbij zal wederzijdse afstemming plaatsvinden.

Werkafspraken:

- Afd. VTH vraagt advies aan HGM i.v.m. zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffect. HGM is wettelijk adviseur als het milieuvergunningen betreft waarbij BEVI van toepassing is;
- Afd. VTH onderzoekt zelf of vraagt extern advies over de PR en GR risico's. Zij stemt dit onderzoek af met HGM;
- HGM stemt haar onderzoek af met brandweer Nijkerk;
- Afd. VTH vraagt advies aan brandweer Nijkerk bij milieuvergunningen waarbij brandveiligheid een rol speelt;
- HGM rapporteert aan afd. VTH. Afd. VTH draagt zorg voor een kopie aan de lokale brandweer en afd. MRO;
- Afd. VTH bespreekt het resultaat met afd. MRO en brandweer Nijkerk

STAP 3 : Risicobeperkende maatregelen

Overleg

Bij de constatering dat externe veiligheid een knelpunt vormt zal overleg worden gevoerd over de mogelijke risicobeperkende maatregelen. Dit kunnen zowel bronmaatregelen, als maatregelen aan de ontvangerskant of specifieke maatregelen met betrekking tot de rampbestrijding betreffen. Een dergelijk overleg is ook noodzakelijk indien de aspecten in het kader van de verantwoording groepsrisico (zelfredzaamheid, beheersbaarheid en resteffect) volgens HGM onvoldoende zijn. Het overleg heeft tot doel de verschillende mogelijke maatregelen ter reductie van het groepsrisico in beeld te brengen, waardoor inzicht ontstaat in welke maatregelen noodzakelijk zijn. Tevens worden afspraken gemaakt over de uitwerking van maatregelen in relatie tot de haalbaarheid hiervan en de invloed op het resteffect.

Advies

Er wordt onderzocht welke maatregelen voor de reductie van het plaatsgebonden risico (PR), groepsrisico (GR) en ten aanzien van de optimalisatie van de aspecten van de verantwoording groepsrisico nodig zijn.

De bronmaatregelen ten aanzien van de reductie van het PR en GR worden onderzocht door VTH in overleg met de lokale brandweer. De maatregelen voor de beheersing van de aspecten die bij de verantwoording groepsrisico (zelfredzaamheid en beheersbaarheid en resteffect) van belang zijn, worden onderzocht door HGM (in overleg met de lokale brandweer).

Eventueel te treffen ruimtelijke maatregelen en maatregelen aan de ontvangerskant kunnen in overleg met de projectontwikkelaar worden ingebracht.

Er bestaat een zekere mate van overlap tussen de verschillende mogelijke maatregelen. Bij het onderzoek dient afstemming plaats te vinden tussen alle partijen. Het onderzoek zal uiteindelijk leiden tot een overzicht van mogelijke maatregelen, waarbij onderscheid zal worden gemaakt in: Bronmaatregelen (effect -of kansreducerend), RO-maatregelen en andere maatregelen aan de ontvangerskant, maatregelen op het gebied van zelfredzaamheid en beheersbaarheid.

Werkafspraken:

- Afd. MRO initieert overleg met afd. VTH en brandweer Nijkerk (en indien nodig HGM) over risicobeperkende maatregelen;

- Afd. VTH en brandweer Nijkerk onderzoeken bronmaatregelen t.a.v. reductie van het PR en GR;
- Afd. VTH vraagt HGM de maatregelen t.a.v. zelfredzaamheid en beheersbaarheid te onderzoeken;
- Indien relevant bespreekt de afd. MRO de te treffen ruimtelijke maatregelen met de projectontwikkelaar.

STAP 4: Advies maatregelen, verantwoording GR en voorontwerp bestemmingsplan/ontwerpbeschikking

Op basis van de adviezen uit stappen 1,2 en 3 zal afd. VTH haar advies voor het voorontwerp bestemmingsplan opstellen. De bevindingen ten aanzien van externe veiligheid, dat wil zeggen de uitkomsten van de toetsing aan de normen voor het plaatsgebonden risico, de hoogte van het groepsrisico en de verantwoording van het groepsrisico (inclusief de mogelijke maatregelen) dienen vastgelegd te worden in het ruimtelijk plan. In de plantoelichting kan worden verwoord welke overwegingen ertoe hebben geleid dat het plan zijn huidige vorm en inhoud heeft.

Tevens moet worden aangegeven:

- dat HGM om advies is gevraagd,
- wat de inhoud van dat advies is, en
- op welke wijze daar vervolgens mee is omgegaan.

In de voorschriften verbonden aan het ruimtelijk plan kunnen bepalingen worden opgenomen die borgen dat aan het gewenste veiligheidsniveau wordt voldaan. Deze voorschriften binden de betrokken overheden en burgers en zijn afdwingbaar.

Werkafspraken:

- Afd. VTH adviseert afd. MRO over haar bevindingen t.a.v. externe veiligheid.

STAP 5: Collegebesluit

In deze stap wordt een definitief besluit over het ruimtelijk plan genomen. Het College spreekt zich expliciet en definitief uit over het plan en de aanvaardbaarheid hiervan. Dit betekent ook dat zij zich definitief uitspreekt over de externe veiligheidsaspecten van het plan. De afdeling MRO zorgt dat een afschrift van het Collegebesluit (en de bijbehorende stukken) naar HGM wordt verstuurd.

In deze fase wordt de burger de mogelijkheid geboden om zijn mening naar voren te brengen. Het (voor)ontwerp van het ruimtelijk plan wordt ter inzage gelegd, waarbij de mogelijkheid wordt geboden tot het inbrengen van zienswijzen. Dit traject eindigt met de vaststelling van het (definitieve) ruimtelijk plan. Hiertegen is beroep mogelijk door belanghebbenden.

Het kan zijn dat de ingebrachte zienswijzen aanpassing van het plan nodig maken. De gevolgen van die wijziging voor het aspect externe veiligheid moeten in het oog worden gehouden. Mocht deze wijziging niet verenigbaar zijn met de uitgangspunten van het plan ten aanzien van externe veiligheid, dan moet ook dat aspect heroverwogen worden.

STAP 6: Evaluatie

Gelet op de kwaliteit en de bruikbaarheid van de adviezen die door HGM worden afgegeven is het van belang dat regelmatig terugkoppeling plaatsvindt vanuit de gemeente over de

afgegeven adviezen. In principe is het overleg na het afgeven van het concept advies al een meetpunt voor de gemeente om terugkoppeling te geven.

Werkafspraken:

- Afd. MRO draagt er zorg voor dat de kwaliteit van de adviezen wordt meegenomen in het reguliere halfjaarlijkse overleg met HGM;
- Afd. MRO zendt het definitieve plan aan HGM

SCHEMA PROTOCOL EXTERNE VEILIGHEID GEMEENTE NIJKERK

